អ្នកស្រែខឹងណាស់គក់ទ្រូង គប់ស្មាថា អាចោរទន្សាយពុតខ្លួន អញស្មានថាជាវាង៉ាប់មែន ឥឡូវវាបោលចូលព្រៃបាត់ព្រាងើយ អើអត់ឲ្យ ថ្ងៃក្រោយគង់តែភ្លេចត្រចៀកមកត្រូវអន្ទាក់អញ ទៀតមិនខានទេ ។

(សម្រួលពីសំរាំង)

សំនួរ

៨១– ចូរស្រង់យកសកម្មកិរិយា ដែលនៅក្នុងអត្ថបទនេះ ហើយចង្អុលប្រាប់បទកម្ម ដាក់នៅក្នុងវង្វង់ក្រចក [ឧ. ស៊ី (សំណាប)] ? ចូរសម្ពន្ធកិរិយាសព្ទក្នុងឃ្លា ម្ចាស់សំណាបមកឃើញទន្សាយ . : . . . ចូលទៅវិញ ?

៨២- អ្នកយល់ឃើញដូចម្ដេចបានជាអ្នកស្រែគក់ទ្រូងគក់ស្មា ? តើអ្នកអាចបន្ទោសថាអ្នកស្រែជាមនុស្សធ្វេសប្រហែសឬទេ ? ក្នុងអត្ថបទនេះ អ្នកអាចសំគាល់ថាទន្សាយស្លាប់មែន ឬ មិនស្លាប់ ? តើពាក្យណាខ្លះដែលអាចទាញយកមកបញ្ជាក់ ?

៨៣. សទិសស័ព្ទ ពុត (កុ ពុតត្បុត) ៗ (ន) ថ្ងៃ ពុធ ៗ ពុទ្ធ (ន.) អច្ឆរិយបុគ្គលមួយរូបដែលបានត្រាស់ដឹងនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ហៅថាព្រះពុទ្ធ ៗ

៨៤. សរសេរតាមសូត្រ ឧឆ្លាៈ បជាប់អង្គាក់

៨៥- តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីការបរបាញ់ដែលអ្នកធ្លាប់បានទៅប្រព្រឹត្តក្នុងកាលណាមួយ តើមិត្តកើតកយ៉ប្មួយក៏មានសង្វេគចំពោះសត្វ ចូរបង្អុលឲ្យឃើញច្បាស់

មេរៀនទី១២

កាល

អតីតកាល

(អំពើធ្វើរួចហើយ)

(ពីម្សិល)

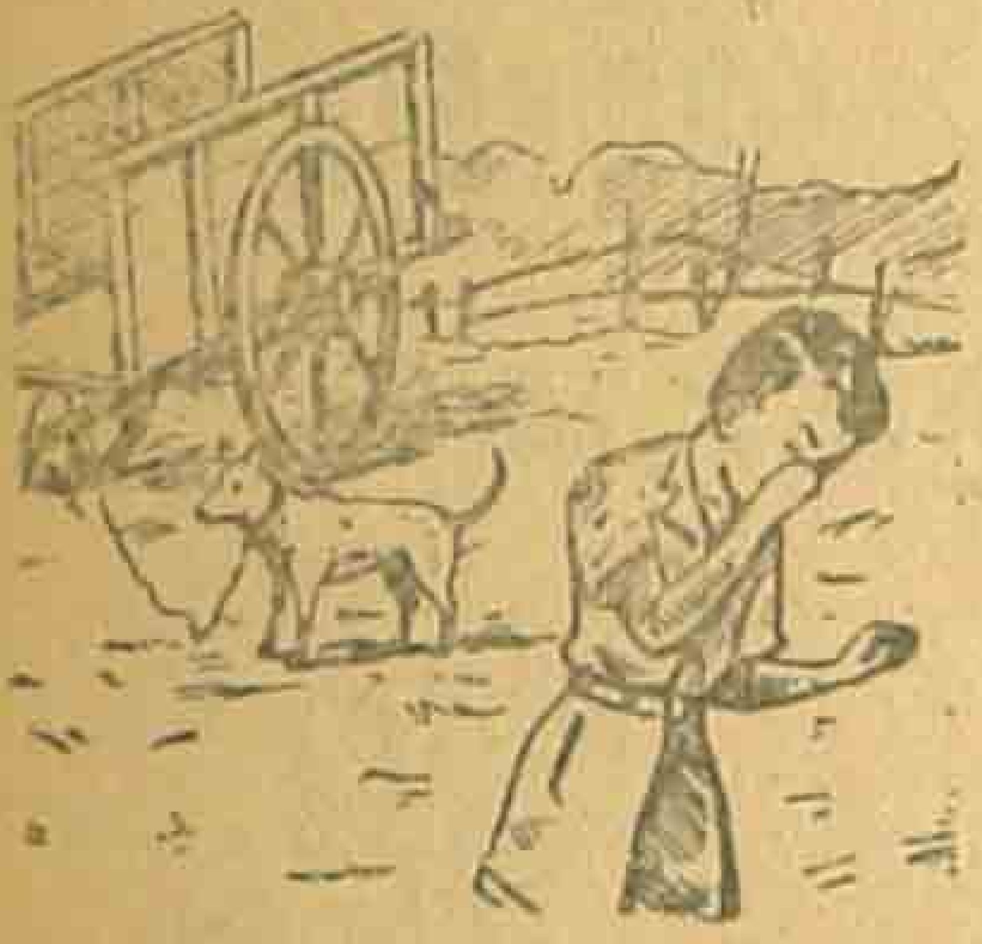

១-អាណោ បានខាំក្មេងម្នាក់ ដាប់ដាចមុខមាត់

បច្ចុប្បន្នកាល

(អំពើកំពុងធ្វើ)

(ឥឡូវ)

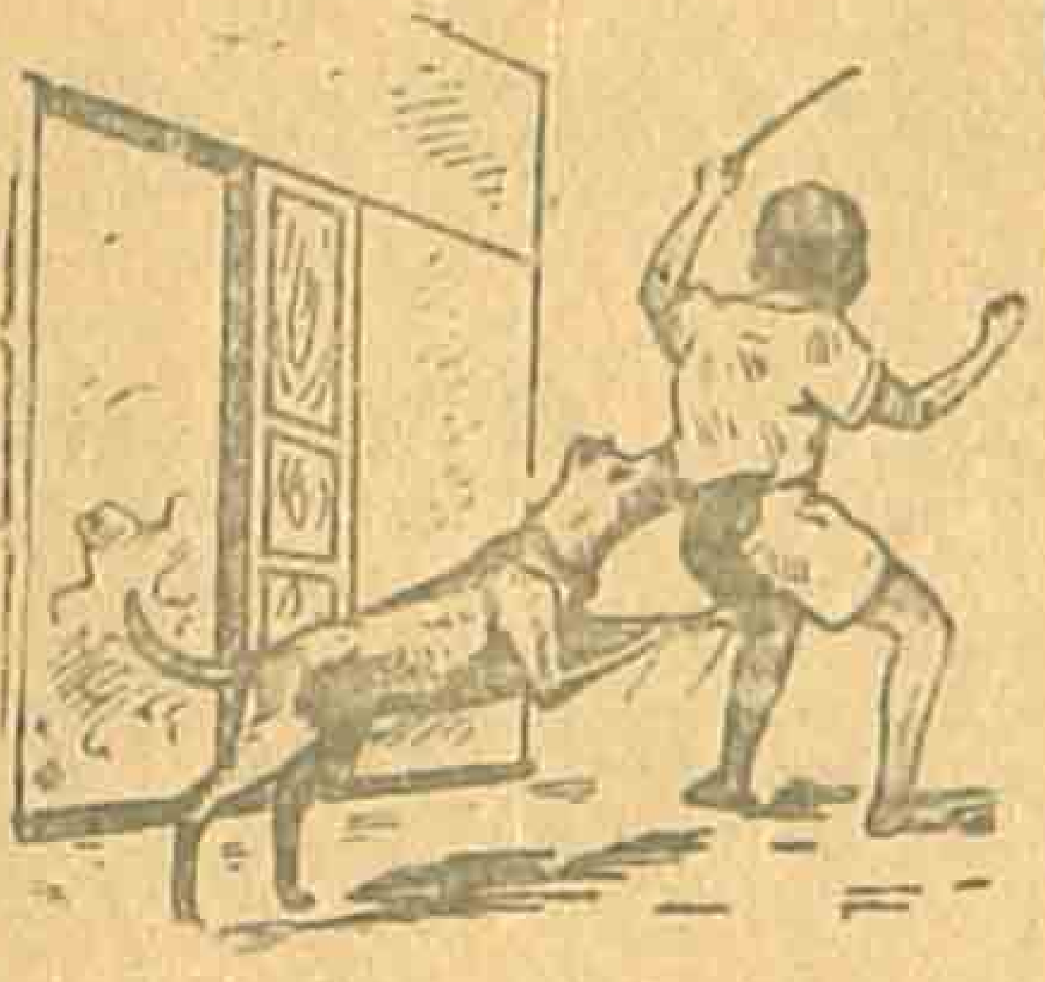

២-អាណោកំពុងខាំក្មេងម្នាក់ ហែកខោ

អនាគតកាល

(អំពើមិនទាន់ធ្វើ)

(ស្អែក, ខានស្អែក)

៣-អាណោចាំតែនឹងខាំសត្វមកបៀតបៀនហ្វូងចៀម

ពិនិត្យ

១- អំពើណាដែលបានសំរេចរួចទៅហើយ កាល

ដែលបានធ្វើកន្លងផុតពីថ្ងៃមុនមកដូច្នេះ   កាលដែលកន្លងផុតមកហើយហៅថាអតីតកាល ត្រូវមានពាក្យថាបាននាំមុខ ហើយត្រូវមានពាក្យថាហើយ នៅចុងកិរិយាស័ព្ទជួនកាលគេថា .(កិ.)...ហើយឬបាន...(កិ.)...ហើយ

២- កាលដែលកិរិយាស័ព្ទកំពុងតែធ្វើមិនទាន់កន្លងផុត កម្មដែលធ្វើនោះមិនទាន់បានសំរេច តែនៅកំពុងធ្វើ កាលដូច្នេះត្រូវមានពាក្យថា „កំពុង,រមែង.... នៅមុខកិរិយាស័ព្ទ ឬ ប្រើកិរិយាស័ព្ទទោលក៏បាន ហៅថាបច្ចុប្បន្នកាល

៣– កាលដែលគេត្រូវធ្វើនេះមិនទាន់មកដល់ គឺកាលនៅខាងមុខ កម្មដែលត្រូវធ្វើនោះមិនទាន់បានធ្វើទេ តែមុខតែធ្វើក្នុងពេលខាងមុខដូច្នេះកាលនោះ ហៅថាអនាគតកាលត្រូវប្រើពាក្យថា"នឹង„នៅមុខកិរិយាស័ព្ទ.

សង្ខេប

បានខាំ	សកម្មកិរិយា អតីតកាល ឯកវចនៈមានអាណោជាប្រធាន
កំពុងខាំ	សកម្មកិរិយា បច្ចុប្បន្នកាល ឯកវចនៈ មានអាណោជាប្រធាន
នឹងខាំ	សកម្មកិរិយា អនាគតកាល ឯកវចនៈ មានអាណោជាប្រធាន

មេរៀន

កាល គឺពាក្យសំរាប់សំគាល់ឲ្យដឹងពេលក្នុងការ-និយាយស្តី ដើម្បីឲ្យដឹងថាឥឡូវនេះ ពីអង្កាល ឬដល់ទៅអង្កាល ក្នុងភាសាខ្មែរ កាលចែកដោយសង្ខេបមាន ៣ គឺ-បច្ចុប្បន្នកាល អតីតកាល និងអនាគតកាល

១- បច្ចុប្បន្នកាល ពេលដែលកំពុងតែមាននៅចំពោះមុខ

មេរៀន(គ)

១. កូនសិស្ស កំពុងលេងក្នុងសួនច្បារ

២- អតីតកាល ពេលដែលកន្លងហួសទៅហើយ

១- ពីម្សិលមិញ សាស្ត្រាចារ្យបានឲ្យទៅដល់សិស្សហើយក្នុងទីចំពោះមុខចង្ហាងសាលា

៣- អនាគតកាល ពេលដែលមិនទាន់មកដល់ គឺពេលនៅខាងមុខ

១- ស្អែកមាតាបិតាខ្ញុំនឹងអញ្ជើញទៅមើលប្រាសាទអង្គរវត្ត

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

៨៦- កាលមានអត្ថន័យដូចម្ដេច? បើចែកដោយសង្ខេប កាលមានប៉ុន្មាន? គឺអ្វីខ្លះ? កាលមួយៗមានន័យដូចម្ដេច? តើមានពាក្យអ្វីខ្លះសំរាប់ឲ្យដឹងកាលមួយៗនោះ?

ការហាត់

៨៧- ចូរធ្វើកិរិយាស័ព្ទខាងក្រោមនេះ ឲ្យសមតាមកាលទាំងបី ដូចឧទាហរណ៍ ធ្វើ: កំពុងធ្វើ (បច្ចុប្បន្ន) បានធ្វើហើយ(អតីត) នឹងធ្វើ (អនាគត)

សិក្សា, ស្វាធ្យាយ, រៀន, ទន្ទេញ, មើល, រត់, ដេក, សិង, ឆាន់, សោយ ។

អត្ថបទ ខ្លាឃ្មុំនឹងដើមពង្រ

មានខ្លាឃ្មុំមួយ កំពុងតែដេកជាសុខក្រោមដើមពង្រ លុះដេកបន្តិចទៅ មែកពង្រមួយក៏បាក់ធ្លាក់មកលើក្បាលខ្លាឃ្មុំនោះ ។ ខ្លាឃ្មុំនោះ ខឹងនឹងដើមពង្រណាស់ ក៏ចងអាឃាតថា អាដើមពង្រនេះ អញកំពុងតែដេកស្រួលៗ វាមិនគួរបាក់ធ្លាក់មកលើអញ ឲ្យបានក្តីទុក្ខវេទនាមានសភាពយ៉ាងនេះសោះ ពីថ្ងៃនេះទៅ អញនឹងចងពៀរវេរ ទាល់តែបានសម្រេច ។

ខ្ញុំកំពុងតែដើរទៅ   បានជួបនឹងអ្នកបររទេះម្នាក់ កំពុងត្រាប់រកឈើធ្វើភ្លៅរទេះ លុះបានស្តាប់ខ្ញុំសាសព្ទ ហើយក៏ដើរតម្រង់ទៅរកដើមពង្រនោះ ។

ឯដើមពង្រជាលំនៅរុក្ខទេវតា ។ កាលឃើញមនុស្ស មកបំរុងនឹងកាប់ដើមពង្រដូច្នោះ ក៏ដឹងថាមុខជាខ្ញុំញុះ. ញង់មិនខាន ទើបប្រាប់ថា បើអ្នកកាប់ដើមពង្រយកបាន ហើយ ត្រូវទៅរកខ្ញាញ់ខ្ញុំមកលាបនឹង តតែជាប់បាន យូរ ។

ឯអ្នកបររទេះបានឮដូច្នោះហើយ ក៏ដើរទៅរកខ្ញុំ ដើម្បីនឹងប្រហារយកខ្ញាញ់លាបភ្លៅរទេះ ។ ខ្ញុំដល់នូវ ក្តីមរណៈ ហើយចងពៀរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ

(សម្រួលពីគតិលោក ខ្សែ៨)

សំនួរ

៨៨— ចូរស្រង់យកកិរិយាសព្ទដែលប្រើក្នុងកាលទាំងបី ?

ហើយបង្អុលប្រាប់កាល ដោយដាក់នៅក្នុងរង្វង់ក្រចក ?

ចូរសម្ពន្ធ នាម កិរិយាសព្ទក្នុងឃ្លាទីមួយអត្ថបទខាង

លើនេះ ? ចូរធ្វើឃ្លាទីមួយឲ្យទៅជាអតីតកាល ?

៨៩– អ្នកយល់ឃើញដូចម្ដេច ចំពោះសត្វខ្លាឃ្មុំ ? តើអ្នក

ឲ្យឈ្មោះថាជាមនុស្សបែបណា ? តើទេវតាដែលប្រាប់ដូច្នោះ

គួរថាជាមនុស្សអ្នកព្រះញាណឬទេ ?

លេខបញ្ជី :

៩០– អក្ខរាវិរុទ្ធ

អាឃាត (ប្រកបទឹងតទឹងជបាទដូចគ្នា) ។ វៀរ (រ)។

ប្រហារ (រ) ។

៩១– សរសេរតាមសូត្រ ខ្លាឃ្មុំនិងដើមពទ្រ

៩២ – តែងសេចក្ដី

ចូរអធិប្បាយ អំពីរុក្ខជាតិណាមួយ ដែលមានម្លប់ត្រឈឹងត្រឈៃ ហើយចូរអ្នកនិយាយអំពីសេចក្ដីរីករាយរបស់អ្នក ដែលកំពុងតែដើរអស់កំលាំង ដោយកំដៅ ហើយបានទៅជួបនឹងម្លប់ដូច្នេះ ៗ

មេរៀនទី ១៣

វាចក

កត្តុវាចក | កម្មវាចក

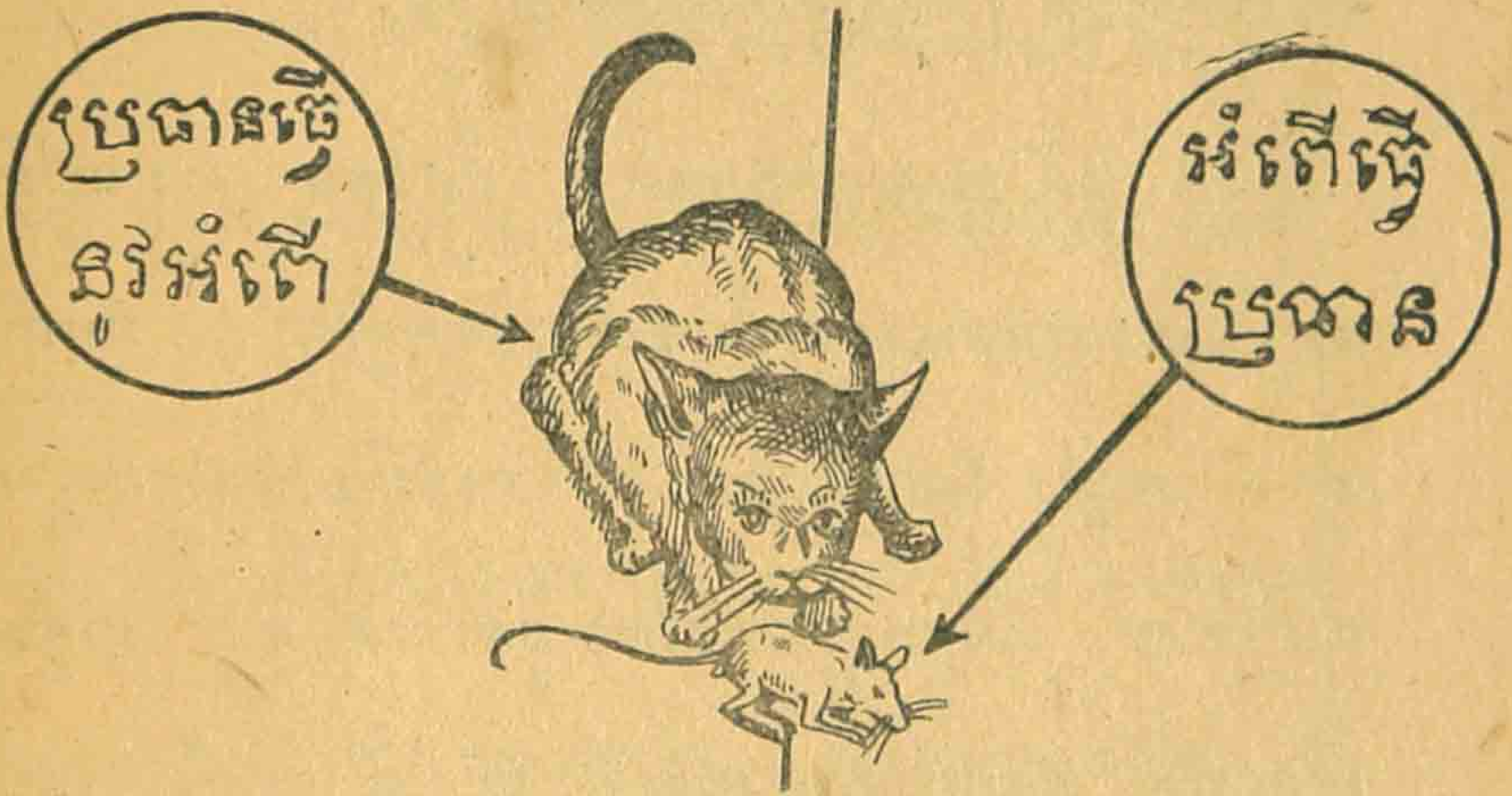

១- ឆ្មាកំពុងចាប់ កណ្ដុរឈ្មោល

២- កណ្ដុរដែលឆ្មា ចាប់

ពិនិត្យ

១- កិរិយាសព្ទណាដែលមានបទប្រធាន សំរេចខ្លួនឯងគឺធ្វើនូវអំពើផ្ទាល់ខ្លួន ដូចជានៅក្នុងឃ្លាទី ១ ថា ឆ្មា

កំពុងចាប់កណ្តុរ ឆ្មា ជាបទប្រធាន ជាអ្នកធ្វើ (គឺចាប់) កណ្តុរ ជាអំពើដែលត្រូវធ្វើ ជាបទកម្ម កំពុងចាប់ជាកិរិយាប្រាប់ដំណើរធ្វើរបស់សត្វឆ្មា ប្រយោគបែបនេះហៅថា កត្តុវាចក (គឺបទប្រធានធ្វើកិរិយាខ្លួនឯង)

២- ឯកិរិយាសព្ទកន្សោមទី ២ គឺបទកម្ម ស្ទុះទៅធ្វើជាប្រធានបទប្រធានត្រឡប់ទៅធ្វើជាបទកម្មវិញ ដូចជាឃ្លាថា កណ្តុរ ដែលឆ្មាចាប់ កន្សោមនេះពិតមែនតែកណ្តុរជាប្រធាន ប៉ុន្តែកណ្តុរមិនមែនធ្វើអំពើទេ គឺឆ្មា ជាអ្នកធ្វើនូវអំពើ ឯកណ្តុរជាអ្នករងអំពើ របស់កិរិយាសព្ទ ចាប់ ប្រយោគដូច្នេះហៅថា កម្មវាចក

សង្ខេប

១– កន្សោមថា ឆ្មាកំពុងចាប់កណ្តុរ ជាប្រយោគ កត្តុវាចក

២ –កន្សោមថាកណ្តុរដែលឆ្មាចាប់ ជាប្រយោគកម្មវាចក

កណ្ដុរ	សាធារណនាមឯកវចនៈបុំល្លិង្គ ប្រធានរបស់ចាប់
ដែលឆ្មា	សាធារណនាម ឯកវចនៈបុំល្លិង្គ អនុកិរិតកត្តាគុណ

(កិរិយាសព្ទ) ចាប់

មេរៀន

ពាក្យដែលសំគាល់ប្រាប់នាទី ឬដំណើររបស់កិរិយាសព្ទ ហៅថា វាចក ។

វាចក បើចែកដោយពិស្ដារមាន ៤ យ៉ាងគឺ កត្តុវាចក កម្មវាចក, ភាវវាចក, ហេតុកត្តុវាចក និងហេតុកម្មវាចក ។ ប៉ុន្តែក្នុងវេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ឧត្ដមដ្ឋាននេះ គួរណាស់តែរៀនត្រឹមតែកត្តុវាចក និងកម្មវាចកប៉ុណ្ណោះ ។

១- កត្តុវាចក កិរិយាសព្ទ ដែលជាកត្តុវាចក លុះណាបទប្រធានជាអ្នកធ្វើនូវអំពើ

មេរៀន (ត)

១. បុគ្គល ឲ្យទានដល់សមណព្រាហ្មណ៍ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា មុខជាបានបុណ្យច្រើន

២– តាមរចនា កិរិយាស័ព្ទដែលជាកម្មវាចក លុះតែបងប្រធានដាប់តែធ្វើអំពើ ទៅទទួលធ្វើជាបទកម្មវិញ

១. ទាន ដែលបុគ្គល ឲ្យដល់សមណព្រាហ្មណ៍ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា មុខជាបានបុណ្យច្រើន ។

ចំណាំ ក្នុងប្រយោគកម្មវាចក ត្រូវប្រើពាក្យ (ដែលនឹងគឺ) នៅមុខនាមដែលជាអ្នកធ្វើអំពើ ។ តែក្នុងទីខ្លះដែលមិនមែនប្រើក្នុងប្រយោគកម្មវាចកឡើយ

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

៨៣– ដូចម្ដេចដែលហៅថា វាចក? មានប៉ុន្មានយ៉ាង ?

កត្តុវាចក និង កម្មវាចក ខុសគ្នាដូចម្ដេច ?

៩៤- ចូរធ្វើប្រយោគខាងក្រោមនេះឲ្យទៅជាប្រយោគកម្មវាចក

១. បុគ្គលឲ្យទាន ដល់អ្នកក្រ (ប្រយោគកត្តុវាចក)

ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់អ្នកក្រ (ប្រយោគកម្មវាចក)

១- កូនសិស្ស មើលសៀវភៅ

២- អ្នកស្រែ ដឹកក្របី

៣- ក្មេង ស៊ីនំ

៤- ក្របី ស៊ីស្មៅ

៥. ម្ដាយខ្ញុំ ទិញកង់ ឲ្យជារង្វាន់ដល់ប្អូនខ្ញុំ

៩៥- ចូរធ្វើប្រយោគកម្មវាចក ទៅជាកត្តុវាចក:

១- សត្វដែលព្រានប្រមាញ់យកមកលក់នៅផ្សារ

២- ពស់ ដែលក្មេង វាយ

៣- ព្រះសង្ឃ ដែលឧបាសកនិមន្ត មកបង្សុកូល

៤- ឈើ ដែល គេកាប់ យកមកធ្វើផ្ទះ

៥- ឈើ ដែលដុពុកខ្ញុំអូសយកមកគរនៅក្រោយផ្ទះ

អត្ថបទ ទុងនិងត្រី

មានសត្វទុង ១ជាសត្វប្រកាន់សក្កាយទិដ្ឋិ ។ ថ្ងៃមួយសត្វទុងចេញស្វែងរកចាប់ត្រីជាអាហារ លុះហែលទៅបានឃើញត្រីក្អិត១ ហែលនៅក្បែរខ្លួន ក៏ចឹកត្រីក្អិតនោះ សត្វទុងកាលបើ បានឃើញត្រីដែលអញចឹកបានមកតូចដូច្នោះ ក៏គិតថាអញជាសត្វបក្សីរូបធំ ត្រូវតែបរិភោគត្រីធំៗដែរ ដូចត្រីរ៉ស់·ប្រា-ព្រួល ជាដើម ទើបសមយសស័ក្តិអញ ។ តាត្រីក្អិតរូបល្អិតដែលអញចាប់បាននេះមានរូបក៏តូចពេកណាស់ អញគួរតែលែងហើយទៅរកចាប់ត្រីធំៗវិញ ។

សត្វទុងស្វែងរកមួយថ្ងៃជួបតែត្រីតូចៗ ចឹកចោល ៗ ដោយយល់ថាមិនគួរនឹងយសស័ក្តិអញជាបក្សីធំ ៗ ពេល

កាន់តែល្អបណាស់ទៅហើយ ខ្ទុងឃ្លានអាហារមហិមា នឹងបែរទៅរកត្រីដែលបោះចោលទៅនោះពុំអាចបានឡើយ ហើយក៏កើតមានវិប្បដិសារី ។

សត្វខ្ទុងកាលបើរកអាហារមិនបានបរិភោគដូច្នោះទើត គួបចិត្តថា អញនេះហៅពេញជាជាតិខុស មិនសន្សំត្រី តូចៗ ស៊ីផ្សំគ្នា គិតប្រមាណថាអាតូចៗមិនសមនឹងខ្លួន ចាំរកត្រីធំៗឲ្យសមនឹងយសស័ក្តិខ្លួន ដល់មិនបានត្រីធំក៏ អត់ស៊ីដូច្នោះទៅ ។

សំនួរ

៩៦- ចូរស្រង់យកប្រយោគកត្តាបកក្នុងអត្ថបទខាងលើនេះ?

ចូរធ្វើប្រយោគថា "សត្វខ្ទុងកាលបើបានឃើញ ត្រី. . . . . ទើបសមស័ក្តិអញ" ឲ្យទៅជា ប្រយោគកត្តាបក ?

៩៧- ក្នុងអត្ថបទខាងស្រុងនេះ ចូរអ្នកឲ្យគតិដល់បុគ្គល

ពួកណា ? សត្វទុំជាសត្វប្រកាន់ទិដ្ឋិដូចម្ដេច ?

៩៨- អក្ខរាវិរុទ្ធ

បរិភោគ (ប្រកបនឹងគ) ប្រមាណ (ប្រកបនឹងណ) មិនត្រូវមានមូសិកទន្តលើ មា ពីព្រោះ ប្រជាអឃោសៈកាច់ មា ជាឃោសៈ ឲ្យទៅជាអឃោសបានទៅហើយ) ។

៩៩- សរសេរតាមសូត្រ ទុងជឹងគ្រី

១០០- តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកនិយាយអំពីកំហុសរបស់អ្នកដែលអ្នកធ្វើឲ្យកន្លងមកហើយ ក្នុងពេលដែលអ្នកស្វែងរកបេះផលានុផល ឃើញផ្លែនោះតូច ៗ អ្នកមិនយកឬក៏វត្ថុនោះតិចក៏មិនយកដែរ តើសេចក្ដីស្ដាយក្រោយរបស់អ្នកដូចម្ដេច តើអ្នកគួរឲ្យដំបូន្មានខ្លួនឯងដូចម្ដេច?

មេរៀនទី១៨

បុរិសសព្វនាម

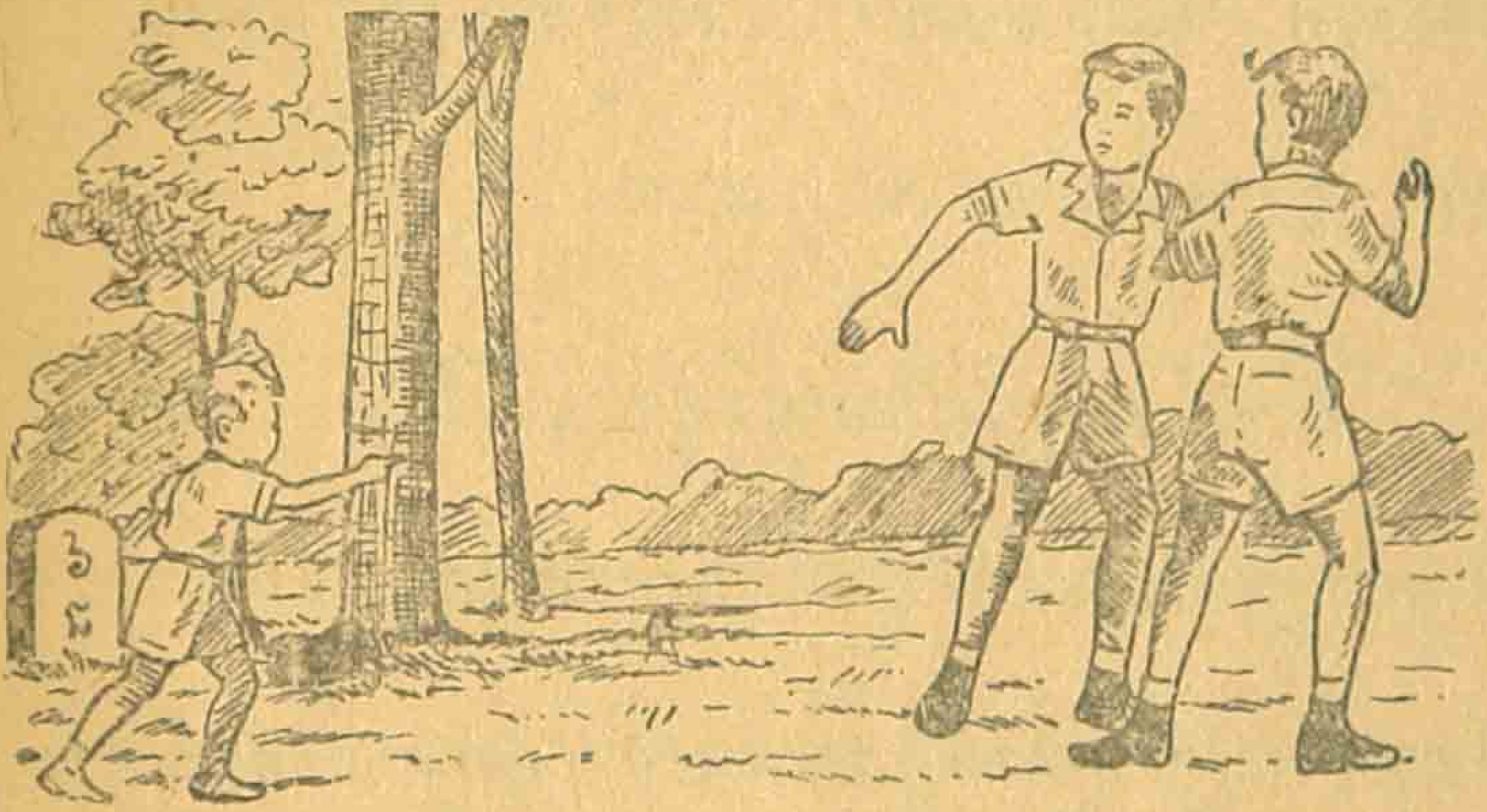

១. ខ្ញុំ ប្រាប់ឯងថា វា នៅតូចណាស់ !

២. ឯង ដឹកដៃវាផង

៣. លឿនឡើង ! វា យំហើយ

៤. យើង រត់ចោល វា

ពិនិត្យ

១- ពាក្យដែលប្រើជំនួសនាមដែលគេនិយាយរួចម្ដង ហើយ គេមិនបាច់ចេញឈ្មោះនាមស័ព្ទនោះទៀតគេត្រូវ

ប្រើបុរិសសព្វនាមវិញ ដូចពាក្យថា ខ្ញុំ គេប្រើដើម្បីជំនួសនាមដែលសំគាល់ឈ្មោះបុគ្គលដែលត្រូវនិយាយទៅរកគេទៀត ដែលមិនចេញឈ្មោះខ្លួន ត្រូវចេញថាខ្ញុំ ហៅថា ឧត្តមបុរិសសព្វនាម

២- ពាក្យដែលប្រើជំនួសនាមដែរ គេត្រូវប្រើជំនួសបុគ្គលដែលគេកំពុងនិយាយទៅរកក្នុងទីចំពោះមុខ គេមិនបាច់ចេញឈ្មោះបុគ្គលនោះទេ គេគ្រាន់តែចេញឈ្មោះថា ឯង នាង ហង , លោក . . . . ជាដើមដូច្នេះ ហៅថា មជ្ឈិមបុរិសសព្វនាម

៣- ពាក្យដែលគេប្រើជំនួសនាមទៀត តែប្រើជំនួសបុគ្គលដែលគេនិយាយ ដោយនៅកំបាំងមុខ គេមិនចេញឈ្មោះបុគ្គលនោះទេ នាំឲ្យស្ងួនសេចក្តី គេត្រូវប្រើពាក្យថា វា , គាត់ , អា , នាង , លោក ជាដើម ហៅថា បឋមបុរិសសព្វនាម

ចំណាំ ក) បុរិសសព្វនាមមួយ ៗ មានពីរយ៉ាងគឺ ឯកវចនៈនឹងពហុវចនៈ។ បើពហុវចនៈត្រូវប្រើពាក្យថា ទាំងឡាយ, ទាំងពួង, ទាំងអស់... ។

ខ) ត្រូវចេះប្រើតាមថ្នាក់, ខ្ពស់, ទាប, កណ្ដាល លោកសង្ឃ ស្ដេច, មន្ត្រី ។

មេរៀន

បុរិសសព្វនាម គឺពាក្យដែលសំរាប់ប្រើជំនួសនាមដែលបាននិយាយរួចមកហើយ ឬដែលកំពុងនិយាយ ដើម្បីកុំឲ្យស្ទួនពាក្យ ៗ បុរិសសព្វនាម ចែកជា៣ យ៉ាងគឺ ឧត្ដមបុរិសសព្វនាម, មជ្ឈិមបុរិសសព្វនាម នឹងបឋមបុរិសសព្វនាម

១-ឧត្ដមបុរិសសព្វនាម ប្រើជំនួសបុគ្គលដែលត្រូវនិយាយទៅរកបុគ្គលឯទៀត ៗ

ទ - ខ្ញុំមិនយល់ទោសខ្លួន ក៏ឆ្លើយថាប្របខ្ញុំនេះព្រះអង្គ

មេរៀន (ត)

សាងឲ្យមានធ្មេញចង្កូមដ៏មុត . . . (គតិលោក)

២- មជ្ឈិមបុរិសសព្វនាម ជំនួសបុគ្គលដែលគេត្រូវនិយាយទៅរកក្នុងទីចំពោះមុខ

ខ. ព្រះឥសូរក៏ត្រាស់ទៅឧដ្ឋវិញថា "ម្ដេចចៅឧដ្ឋ រូបកាយឯងសព្វថ្ងៃនេះស្រួលបួលហើយឬ. . . (គតិលោក)

៣- បឋមបុរិសសព្វនាម ប្រើជំនួសបុគ្គលដែលគេត្រូវនិយាយ ខ. សត្វឧដ្ឋឆ្លើយថា "ព្រះអង្គ រូបកាយខ្ញុំនេះមានកវែងអាចអើតស៊ីស្លឹកឈើខ្ពស់បាន . . ."

(គតិលោក)

បុរិសសព្វនាមមានដូចខាងក្រោមនេះ

មេរៀន (គ)

	ឯកវចន	ពហុវចន
១ ឧត្តមបុរស	ខ្ញុំ, ខ្ញុំបាទ ខ្ញុំឯង, អញ, អាត្មាភាព, អាត្មា, នាងខ្ញុំ	យើង, យើងខ្ញុំ, យើងទាំងអស់គ្នា ពួកខ្ញុំ, ពួកយើង . . . .
មជ្ឈិមបុរស	ឯង, លោក, ទ្រង់ ព្រះអង្គ នាង, ហង, អា, អ្នក . . .	ឯងទាំងអស់គ្នា, អស់លោក នាងទាំងឡាយ, ហងរាល់គ្នា
បឋមបុរស	វា, គេ, នាង, លោក, ព្រះអង្គ ទ្រង់ . . .	វាទាំងឡាយ, គេទាំងអស់ អស់ទាំងនាង . . . .

វេយ្យាករណ៍ វាក្យសព្ទ

សំនួរ

១០១. បុរសសព្វនាមមានន័យដូចម្តេច? ចែកជាប៉ុន្មានយ៉ាង?

បុរសសព្វនាមមួយៗនោះ មានន័យដូចម្តេច? ចូរលើកឧទាហរណ៍?

ការហាត់

១០២. ចូរតែងឃ្លានឹងបុរសសព្វនាមខាងក្រោមនេះ

ព្រះអង្គ, ទ្រង់, អាត្មាភាព, ហង, ឯង, វា, អញខ្ញុំ, ខ្ញុំបាទ

អត្ថបទ ព្រះឥសូរនឹងពានរ

កាលព្រះឥសូរត្រាស់សួរ ស្វាជាមុនថាហៃចៅពានរ រូបកាយចៅឯងដែលយើងសាងឲ្យ មានអវយវៈយ៉ាងនេះ សព្វថ្ងៃនេះចៅឯងគាប់ចិត្តពេញចិត្តហើយឬ នៅមានក្ដីទាស់ត្រង់ណាខ្លះ ប្រាប់ចៅថាទៅមើល យើងនឹងកែប្រែជាថ្មីទៀត ។

ឯពានរមើលទោសខ្លួនមិនឃើញ សំគាល់ថាឥតទាស់ ក៏តបទៅវិញថា សូមទានលំអងធូលីព្រះបាទ សាងរូបកាយខ្ញុំជាស្វាដូច្នេះ មានដៃវែងជើងវែង លុមទងបេះផលានុផលបានស្រួល ៗ ព្រះអង្គសាងរូបខ្ញុំនេះពេញចិត្តហើយ តែសូមព្រះអង្គមេត្តាកែសត្វខ្លាឃ្មុំវិញ ព្រោះរូបវាមិនសមរម្យទេ គឺមុខប្រែបួញ រោមខ្មៅងិតឥតមានកន្ទុយនឹងបក់ ... ។ ព្រះឥសូរបានឮស្វាថាដូច្នោះ ក៏ត្រាស់សួរខ្លាឃ្មុំថា ហៃចៅអច្ឆជាតិ រូបកាយចៅឯង ដែលយើងសាងឲ្យយ៉ាងនេះ តើ

ជាទីគាប់ចិត្តទៅឯងហើយឬ។ នៅត្រង់ណា ចូរថាមកយើង
នឹងកែឲ្យ ។

(សម្រួលពីគតិលោក)

សំនួរ

១០៣- ចូរស្រង់យកបុរិសសព្វនាម ដែលមាននៅ
ក្នុងអត្ថបទខាងលើនេះ? ហើយចូររៀបឲ្យត្រូវតាមថ្នាក់?
ពាក្យណាខ្លះដែលជាវេវចនៈនឹងគ្នា ?

១០៤- ការហាត់

១០៥. សត្វពាននរមើលទោសខ្លួនឃើញឬទេ? តើ
ពាននរពេញចិត្តនឹងអត្តភាពរបស់ខ្លួនឬទេ? ពាក្យត្រង់ណាខ្លះ
ដែលសឲ្យឃើញថាស្វាពេញចិត្តនឹងខ្លួន? ចូរស្រង់?

១០៦- អក្ខរាវិរុទ្ធ

ពានរ (រ មកពី ;នរ ក> ពា) ។ ឥស្សូរ (រ) ។

សមរម្យ (ម្យ)

១០៧- សរសេរតាមសូត្រ ព្រះឥស្សរឹជំពាធរ

១០៨- តែងៈសបក្តី

អ្នកបានចិញ្ចឹមសត្វណាមួយ ចូរអ្នកពិពណ៌នាអំពីសត្វនោះអំពីគុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិ អំពីផលដែលសត្វនោះផ្តល់ឲ្យ ។

មេរៀនទី១៩

វិសេសនសព្ទនាម

វិសេសនសព្ទនាមនិយម វិសេសនសព្ទនាមអនិយម

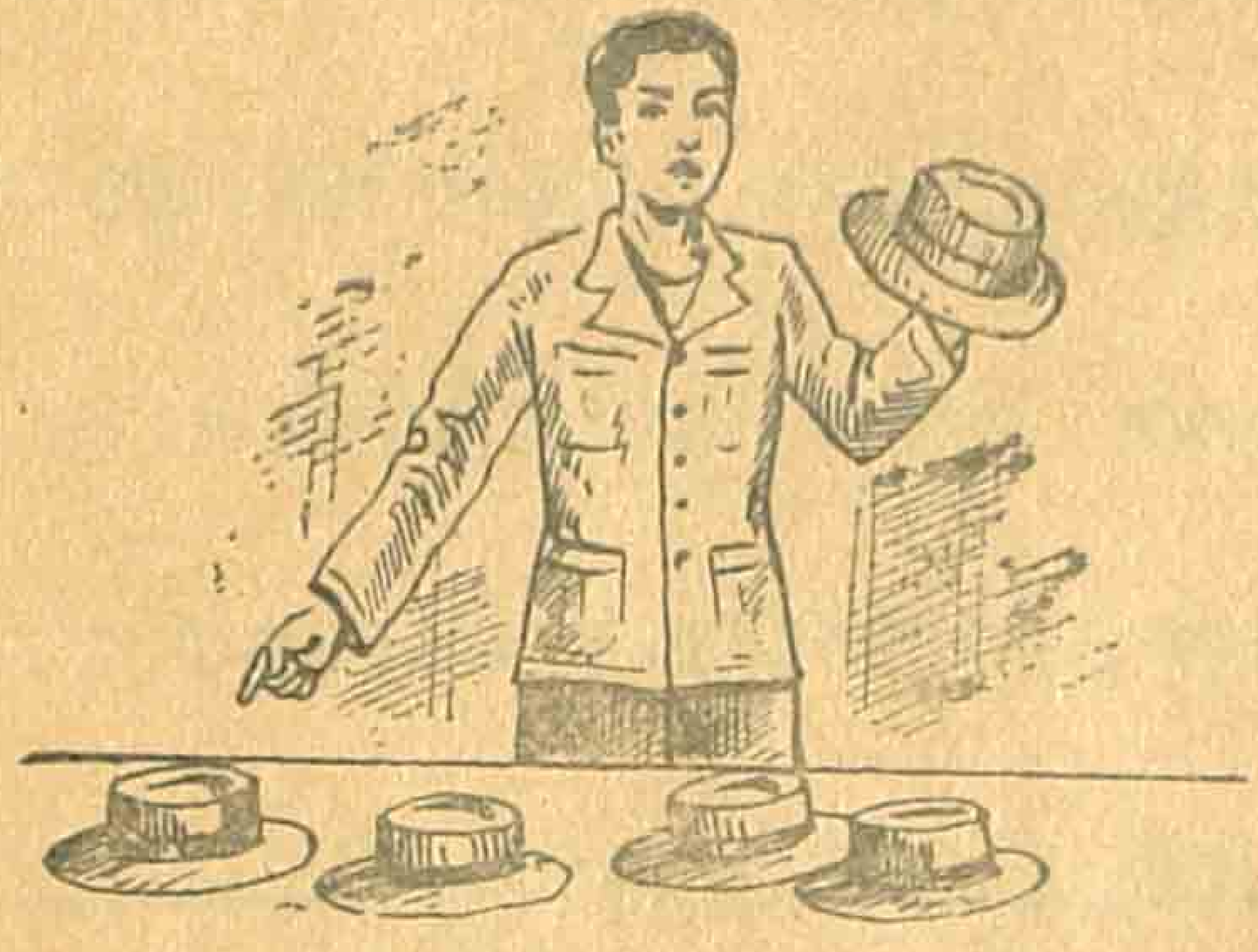

១– មួកនេះល្អហើយ សមផង

២– មួកខ្លះមិនសមហើយ មិនល្អទៀត

ពិនិត្យ

១– ពាក្យថានេះ ក្នុងឃ្លាទី១ បញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា មួកដែលគេចង្អុលប្រាប់មិនមែនជាមួកក្រៅឯណាទៀតទេ ។ ពាក្យដែលគេសំគាល់ចង្អុលបញ្ជាក់ដូច្នេះ ហៅថា វិសេស

នៈសព្ទនាមនិយម គឺសព្ទនាម សំដៅសេចក្ដីទៀង ទាត់ ហើយដាច់ទៅលើនាមតែមួយ ៗ

២- ក្នុងឃ្លាទី២ ពាក្យថាខ្លះ ជាពាក្យសំដៅសេចក្ដីមិនដាច់ស្រេចមិនថាជាវត្ថុណាមួយ ដូចឧទាហរណ៍ថា មួកខ្លះ មិនដឹងជាមួកមួយណា មិនដាច់ស្រេចថាជារបស់នរណា ឬនៅឯណា ពាក្យដូច្នេះ ហៅថាវិសេសនៈសព្ទនាម អនិយម គឺសំដៅសេចក្ដីមិនដាច់ស្រេច

សង្ខេប

នេះ	វិសេសនសព្ទនាមនិយម ឯកវចនៈ បទវិសេសន៍របស់មួក
ខ្លះ	វិសេសន៍សព្ទនាមអនិយម ឯកវចនៈ បទវិសេសន៍របស់មួក

បំណាំ វិសេសនសព្ទនាមទាំង២ ត្រូវសម្ពន្ធ ចូលទៅក្នុងនាម ត្រូវមានវចនលិង្គដូចនាមដែរ ៗ

មេរៀន

ពាក្យសំរាប់ប្រើជំនួយនាមនាម មានលំនាំជាបទវិសេសន៍ ដើម្បីនឹងមិនឲ្យប្រឡំសេចក្ដីក្នុងសង្កាត់ប្រយោគនិមួយ ៗ ហៅថា វិសេសនសព្វនាម ។

វិសេសនសព្វនាម ចែកជា ២ យ៉ាងគឺ វិសេសនសព្វនាមនិយម នឹងវិសេសនសព្វនាមអនិយម ។

១- វិសេសនសព្វនាមនិយម វិសេសនសព្វនាមដែលសំដែងសេចក្ដីទៀងទាត់ហើយដាច់ស្រេច

ឧ.... ប៉ុន្តែចប់ក្រែងជូនខ្សែអន្ទាក់នោះ ទៅជាក្រដាប់ក្រប៉ើក ហើយស្រាប់តែលេបព្រាននោះមកដល់ជើង ខ្ទង់

អញជាអណ្ដើកមុខជានឹងស្លាប់ ក្នុងកណ្ដាប់ដៃព្រាននេះមិនខានឡើយ (សោម-ឡុច)

២ - វិសេសនសព្វនាមអនិយម : វិសេសនសព្វនាម ដែលសំដែងសេចក្ដីមិនទៀងទាត់មិនទាន់

មេរៀន(ត)

ស្រប ។

ឧ- តែក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ ពួកអ្នករៀនខ្លះក៏បាន

ទៅនៅវត្តពីក្មេង ក៏មានអ្នកខ្លះឪពុកម្ដាយនាំយកទៅឲ្យរៀន

(ខកញ៉ាមមហាមន្ត្រី ញ៉ឹក-នូវ (ច្បាប់ក្រមបរិយាយ)

វិសេសនសព្វនាម	
និយម	អនិយម
នោះនុះ;ហ្នឹង, នេះ , ម្នាក់.ឯណោះ,ឯណោះ	ខ្លះ; អ្នកខ្លះ, ពួកខ្លះ , ផ្សេង; ដទៃ, ទាំងពួង ទាំងអស់, ឯទៀត

ចំណាំ: វិសេសនសព្វនាម មានលំនាំទំនងប្រហែល

គ្នានឹងគុណនាមដែរ ។

វេយ្យាករណ៍ ភក្យស័ព្ទ

សំនួរ

១០៩ – ដូចម្ដេចដែលហៅថាវិសេសនសព្វនាម ? មាន

ប៉ុន្មាន ? មួយ ៗ មានន័យខុសគ្នាដូចម្ដេច ? វិសេសន
សព្វនាមមានមុខងារដូចគុណនាមឬទេ ?

ការហាត់

១១០ - ចូរធ្វើឃ្លាជាមួយនឹងវិសេសនសព្វនាមខាងក្រោម
នេះ ហ្នឹង, ម្នាក់, នុះ, នោះ, ទាំងពួង, ដទៃ,
ឯទៀត

អត្ថបទ ត្រូវធ្វើផ្ទះតាមអនាម័យឲ្យប្រ
សើរឡើង

នៅប្រទេសខ្មែរយើងនៅស្រុកស្រែចំការ យើងប្រទះ
ឃើញផ្ទះខ្លះធ្វើអំពីបាយអនាម័យប្រក់ស្លឹក ៗ ផ្ទះទាំង
អស់សង់មិនសូវបានល្អទេ ។ ដើម្បីនឹងធ្វើឲ្យជាផ្ទះអនា
ម័យបាន គេត្រូវចោះបង្អួចទ្វារឲ្យច្រើនហើយធំល្មមនឹងខ្យល់
ចេញចូលស្រួល ។ ត្រូវប្រើទឹកកំបោរលាបជញ្ជាំងមួយឆ្នាំ
ពីរដង ប្រយោជន៍នឹងបំផ្លាញអតិសុខុមប្រាណ ។ បើ

កាលណាមានធ្វើពិតានមួយ ផ្ទះនោះនឹងបានត្រជាក់ស្រួល ហើយធូលីមិនធ្លាក់ចុះពីដំបូលមកលើគ្រឿងតុបតាំងបាន-ឡើយ ។ ..... ។ ជុំវិញផ្ទះត្រូវឲ្យស្អាតដែរ ។ បសុសត្វក្ដីទិញ្ចាប្ដុសត្វពាហនៈមិនត្រូវឲ្យនៅជាប់នឹងផ្ទះម្ចាស់ទេ ។

ពាងក្រឡដែលនៅជុំវិញផ្ទះឬថ្លុកបង្អូរទាំងពួង ត្រូវគ្របឲ្យជិត ឬលុបដីឲ្យស្មើប្រយោជន៍កុំឲ្យមូសកើតបាន ។

(ស្រង់ពីមូលដ្ឋានខេមរភាសា)

សំនួរ

១១១-ចូរស្រង់យកវិសេសនសព្ទនាមទាំង២ដែលមានក្នុងអត្ថបទនេះ ? ចូរសម្ពន្ធវិសេសនសព្ទនាមទាំងនោះមកផង?

ការហាត់

១១២-ចូររកស័ព្ទដែលសរសេរជា ៣ ហើយអានជា ៤ ដូចពិតាន ? សត្វដូចម្ដេច ដែលហៅថាសត្វពាហនៈ ? ចូររាប់មកខ្លះ ? ចូររកវេវចនៈស័ព្ទនឹងពាក្យថា „ផ្ទះ„ ,

១១៣ អក្ខរាវិរុទ្ធ

លាប. (កិ.សរសេរប្រកបនឹង ប បើនាមប្រកបនឹង ក) ។ ពិតាន (សរសេរជាតាន ម.ថ.ជាន)

១១៥ សរសេរតាមសូត្រ (គ្រូយកអត្ថបទខាងលើនេះ)

១១៦ តែងសេចក្ដី

ថ្ងៃឈប់រៀន អ្នកបានដើរកំសាន្តចិត្តលេង អ្នកបានឃើញគេកំពុងរៀបសង់ផ្ទះ ចូរអ្នកនិយាយអំពីមុខងារនៃជាងម្នាក់ ៗ ដែលកំពុងរៀបសង់ផ្ទះ ចូរអ្នកនិយាយអំពីមុខងារនៃម្នាក់ ៗ ដែលកំពុងធ្វើការ ហើយនឹងឧបករណ៍ដែលជាងនេះប្រើប្រាស ។ (ត្រូវនិយាយតាមដែលអ្នកឃើញទីក្រុង ឬ ស្រុកស្រែ)

កិរិយាវិសេសន៍   មេរៀនទី ១៦

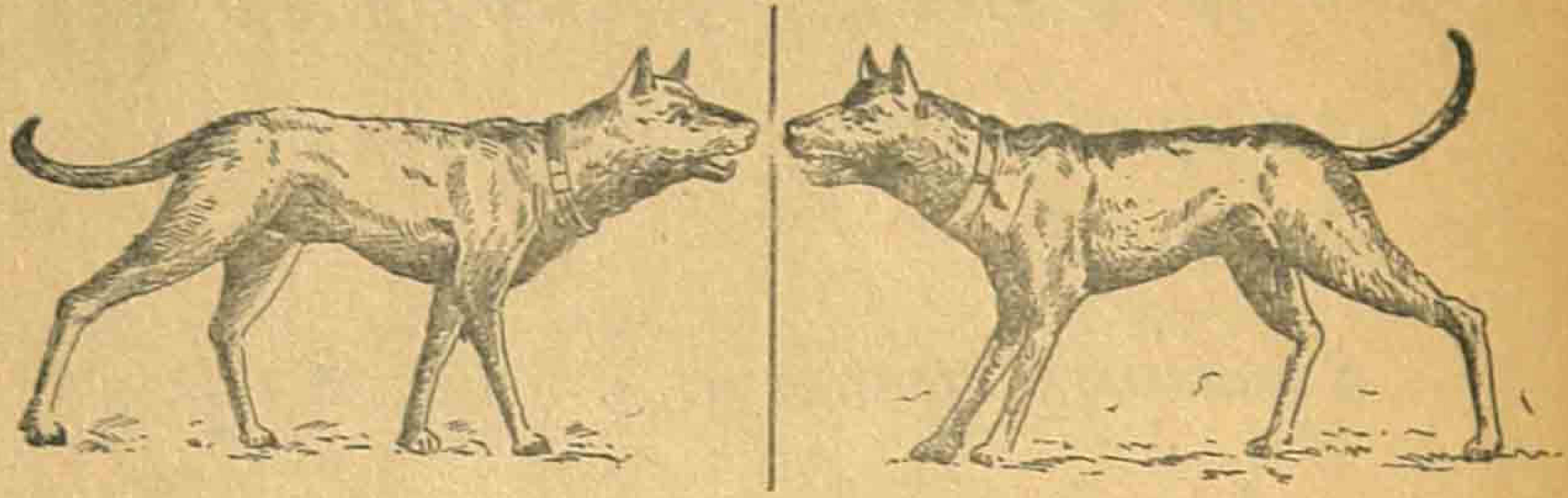

១-ឆ្កែព្រុស   ២-ឆ្កែព្រុសខ្លាំង

ពិនិត្យ

១-ប្រយោគថាឆ្កែព្រុស ពាក្យព្រុសនេះជាកិរិយា ដែលសុនខធ្វើតាមធម្មតា បើថាព្រុសក៏ព្រុសធម្មតា ពាក្យថា ព្រុសនេះជាកិរិយាសព្ទ

២-ប្រយោគថា ឆ្កែព្រុសខ្លាំង ពាក្យថាខ្លាំងនេះ ជាពាក្យសំរាប់បំពេញកិរិយាសព្ទ ព្រុស ឲ្យរឹតតែវិសេស ទៅទៀតពាក្យដែលឲ្យសំរាប់ជួយ បន្ថែមកិរិយាសព្ទដូច្នេះ ហៅថាកិរិយាវិសេសន៍

សម្គុ

ខ្លាំង | កិរិយាវិសេសន៍ បំពេញកិរិយាព្រុស

ចំណាំ ស័ព្ទថាខ្លាំងនេះ បើនៅពេលម្នាក់ឯង

ជាបទគុណ បើនៅបន្ទាប់កិរិយា ហៅថាកិរិយាវិសេសន៍

មេរៀន

កិរិយាវិសេសន៍ ជាពាក្យសំរាប់បន្ថែមកិរិយាឲ្យ
ប្លែកជាងកិរិយាធម្មតា ។

ឧ. កុមារនេះ យំខ្លាំង ។

ពាក្យខ្លះសំរាប់បន្ថែមកិរិយាគឺ ឆាប់, លឿន, ក្លាម, ក្លែត
បណ្ដាប់ . . . . ។

វេយ្យាករណ៍ វាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

១១៧-ដូចម្ដេចដែលហៅថា កិរិយាវិសេសន៍? កិរិ-
យាវិសេសន៍និងកិរិយាខុសគ្នាដូចម្ដេច? ចូររកពាក្យដែល
ដាក់បន្ថែមឲ្យទៅជាកិរិយាវិសេសន៍ខ្លះ?

ការហាត់

១១៨-ចូររកកិរិយាវិសេសន៍ មកដាក់ជាមួយកិរិយាខាងក្រោមនេះ ដើរ, រត់, ដេក, យំ, វាយ, កាប់, ចាក់

អត្ថបទ ព្រានសន្ទូច

មានព្រានសន្ទូចម្នាក់ ថ្ងៃមួយនាំកូនទៅស្ទូចត្រីនៅមាត់ស្ទឹងមួយ លុះស្ទូចទៅសន្ទូចធ្លាក់ទៅពន្លជាប់នឹងដង្គត់ឈើក្នុងទឹក ។ ចៅព្រានខំរាត់ទាញយ៉ាងខ្លាំង លុះរាត់ទាញមិនរួចក៏ស្មានថា ប្រហែលជាជាប់ត្រីធំហើយ ទើបប្រាប់ទៅកូនថា យើងមានលាភ បានត្រីធំហើយ បើដូច្នេះចូរកូនឯងទៅប្រាប់ម៉ែឯងឯផ្ទះថា យើងបានត្រីធំណាស់ ឲ្យម៉ែឯងដើរបង្កហេតុជំលោះនឹងបងប្អូនឲ្យពេញទាំងភូមិទៅ ។

ម្ដាយបានឮដូច្នោះហើយ ក៏ដើរបង្កជំលោះតាមបណ្ដាំប្ដីពេញទាំងភូមិ ។ ញាតិមិត្រ បានឮមេនោះដេរប្រទេចដូច្នោះ

អត់មិនបានក៏ដេរតបទៅវិញ ម្ល៉ោះហើយជំលោះនោះក៏កាន់តែផាលព៉ាលឡើង ៗ

ថ្ងៃនឹងចៅព្រានជាប្ដី កាលមុជក្បាលទៅក្នុងទឹក បានទៅប៉ះប៉ុងនឹងជង្គង់ បែកក្អែកមានទុក្ខវេទនាជាពន់ពេក ៗ ព្រាននេះ ខំងើបឡើងមកលើគោកវិញរកខោអាវមិនឃើញពីព្រោះខ្យល់បក់កួចយកទៅ ៗ

បុរសប្ដីប្រពន្ធបានទុក្ខវេទនា ដោយប៉ះទង្គិចនឹងជង្គង់នឹងចោរខ្យល់បក់យកអាវ ឯប្រពន្ធត្រូវគេលក់ថ្លៃ ៗ ជនទាំងពីរក៏បានក្ដីវិនាសទាំងពីរនាក់ ៗ

សំនួរ

សំរួលពីគតិលោក

១១៨ ចូរស្រង់យកកិរិយាវិសេសន៍ ដែលមាននៅក្នុងអត្ថ-បទខាងលើនេះ តើកិរិយាវិសេសន៍នោះ ត្រូវរួមបូលនឹងកិរិយាណាចូរប្រាប់ ?

ការហាត់

១១៩- ធំណាស់ ជាគុណនាមដូចម្ដេច? ចូរធ្វើពាក្យ

ថា «ធំណាស់» ឲ្យទៅជាបកតិគុណនាម? ចូរពន្យល់ពាក្យ

ថាស្អូបត្រីនឹងស្អូបផ្ទះតើខុសគ្នាដូចម្តេច ?

១២០ អក្ខរាវិរុទ្ធ

ណាត (ន) (ប្រកបនឹងក) ។ ៈដរ (រ) ។ រ៉ារ

(កិ) (មានរ)ជាបុ. (គ្មានរ) ។

១២១–សរសេរតាមសូត្រ ព្រានសន្ទូច

តែងសេចក្តី

១២២–ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីការនេសាទត្រី នៅវេលា

ឈប់រៀនតើអ្នកចាប់អារម្មណ៍ដូចម្តេច ដល់អ្នកចូលទៅ

សិក្សាវិញ ?

មេរៀនទី១៧

សំខ្យាសព្ទ

បកតិសំខ្យា បូរណសំខ្យា

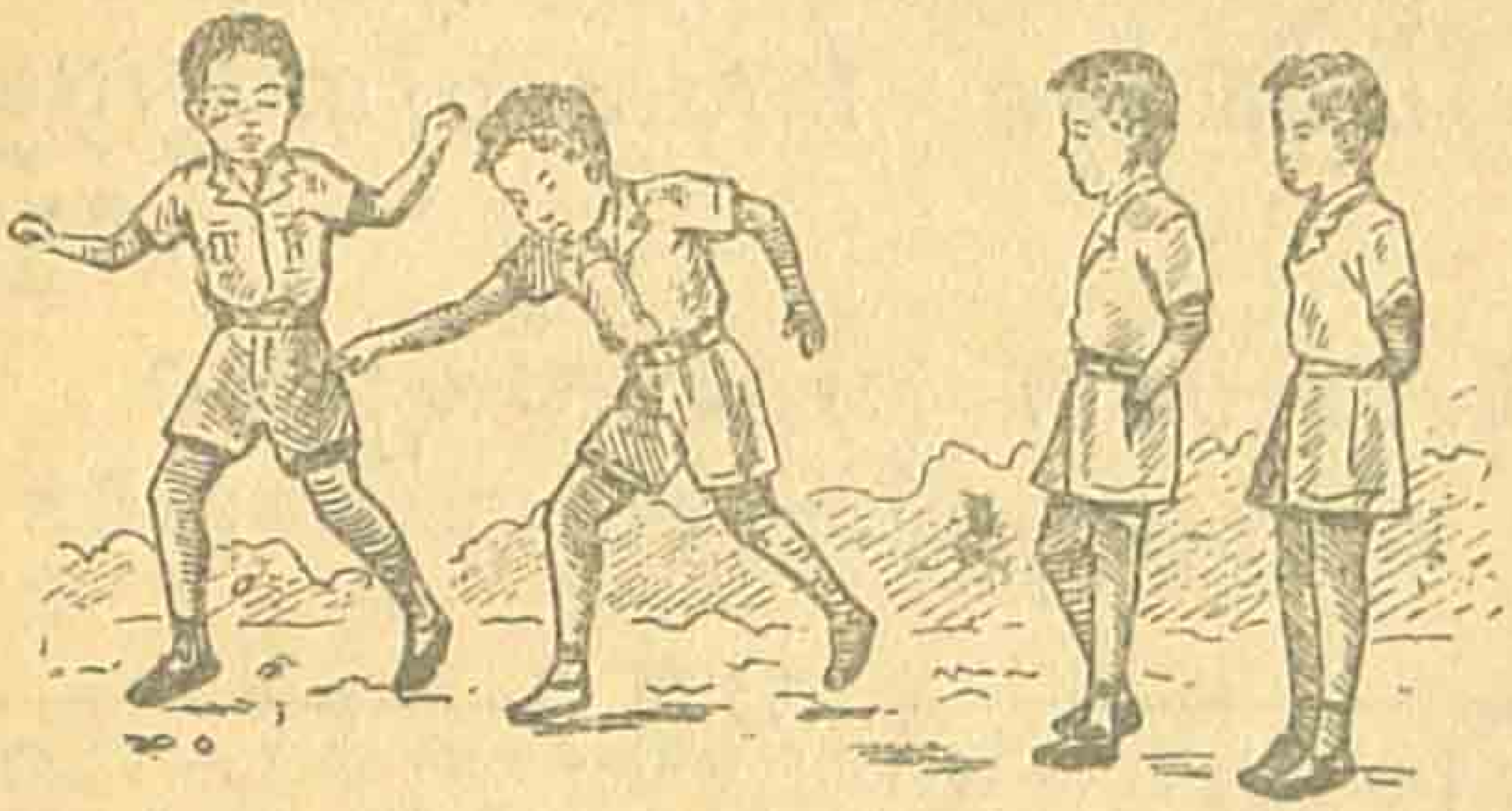

១- កុមារ បួន នាក់ មានអាយុស្មើគា

២- កុមារ ពីរនាក់ស្លៀកខោខ្លី ៦ ទីបី ទីបួន ឈរមើលគេលេង ។

——— ពិនិត្យ ———

១- ពួកកុមារទាំងឡាយនេះ មានអាយុស្មើគ្នា ។ យើងរាប់ មួយ ពីរ បី បួន ហៅថាសំខ្យាសព្ទ ក្មេងទាំងអស់បួននាក់ ។ ពាក្យថាបួននេះ ជាពាក្យសំរាប់រាប់ឲ្យដឹង

ចំនួនថាប៉ុណ្ណោះប៉ុណ្ណោះ ដូចប្រយោគទី១ ថា ក្មេងបួននាក់ បួននេះហៅថា បកតិសំខ្យាស័ព្ទ ។

២– ពាក្យដែលសំរាប់ឲ្យដឹង ជួរ ថ្នាក់ ជាន់ ដូចពាក្យថា ទីបី នឹង ទីបួន ដែលសំរាប់ប្រាប់ជួរឬថ្នាក់ កុមារទីបី នឹងទីបួនហៅថា បូរណសំខ្យាស័ព្ទ

សម្ពន្ធ

បួន	បកតិសំខ្យា ឯកវចនៈ បុល្លិង្គ បទវិសេសន៍កុមារ
ពីរ	បកតិសំខ្យា ឯក- បុំ- បទវិសេសន៍កុមារ
ទីបី	បូរណសំខ្យា ឯក- បុំ- បទវិសេសន៍កុមារ

ចំណាំ: សំខ្យាស័ព្ទ ត្រូវជាបទវិសេសន៍របស់នាម ត្រូវមានលិង្គវចនៈ ទៅតាមនាម ។

មេរៀន

សំខ្យាស័ព្ទ : គឺជាស័ព្ទសំរាប់រាប់ចំនួនរបស់នាម។

មេរៀន (គ)

សំខ្យាស័ព្ទ ចែកទៅជា ២ យ៉ាងគឺ បកតិសំខ្យា ១ បូរណសំខ្យា ១ ។

បកតិសំខ្យា : សំខ្យាដែលរាប់ចំនួនតាមប្រក្រតី ឡើងដ៏តែចំនួន

ឧ– កុដិថ្នាក់រៀន មានកូនសិស្ស ៣៥នាក់

បូរណសំខ្យា: សំខ្យាដែលសំរាប់រាប់ឡើងតាមលំដាប់ថ្នាក់ លំដាប់ជាន់ .....

ឧ– ប្អូនខ្ញុំរៀននៅថ្នាក់ទី ៦ ទំនើបជាតិ

ពាក្យដែលសំរាប់ប្រើនឹងបូរណសំខ្យានោះគឺ: ទី... ដំបូង. . .

ចំណាំ ១– បើលេខផ្ទះវថយន្តជាដើម គេមិនធ្លាប់ដាក់ពាក្យថា „ទី„ ទេព្រោះគេមិនអាចប្រឡំបាន ប៉ុន្តែមានន័យដូចបូរណសំខ្យា

ឧ– ផ្ទះលេខ ៥៤ វិថីព្រះអង្គឌួង (គឺផ្ទះទី៥៤..)

មេរៀន(ត)

២-គន្ធកាសាបាលី គេមានបច្ច័យសំរាប់ឲ្យស្គាល់ទី

ខ-បឋមា (ឥ.) បឋមោ (បុ) ទុតិយា.....

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

១២៣- ចូរឲ្យអត្ថន័យសំខ្យាស័ព្ទ? សំខ្យាស័ព្ទមានប៉ុន្មាន? បកតិសំខ្យា និងបូរណសំខ្យាខុសគ្នាដូចម្តេច?

ការបោត់

១២៤-ចូរធ្វើឃ្លានឹងសំខ្យាស័ព្ទខាងក្រោមនេះ

ទី១-ដំបូង-ម្នាក់, ២៥- ទី ៥-ទុតិយ, បញ្ចមី ។

អត្ថបទ ក្រុងអង្គរ

កាលគង់កំឡុងសតវត្សរ៍ ទី ៩ និងទី១៣នៃគ្រិស្តរាជ ក្រុងកម្ពុជា ជាដែនមួយគបដោយប្តូនុភាពខ្លាំងណាស់ ។ ខេមរជាតិជាន់នោះ បានកសាងសេនាសនៈដ៏ល្អៗគួរស្ងើចៗ

ក្រោយមកខ្មែរៗ បែកខ្ញែកពួនគ្នាទៅ បែកកម្ពុជាខាងត្បូង ដោយទ័ពសៀមលុកលុយ ជាន់យកក្រុងអង្គរ គុហាសនៈដ៏ប្រសើរទាំងនោះ ក៏បោះបង់ចោល ជាកន្ទួងដែលព្រៃទន្ទ្រានលុបទៅ អ្នកប្រទេសអឺរ៉ុបទើបបានឃើញថ្វីដៃអស្ចារ្យនៃខ្មែរដែលរលត់បាត់មកជាយូរអង្វែងហើយដោយវត្ថុនោះ ។

លុះដល់មកដល់ គ.ស.១៩០៧ ក្រុងទេពបានបង្វែរអង្គរមកក្រុងកម្ពុជាវិញ ទើបរកការឲ្យកាប់ត្រាយព្រៃដែលរួបរឹតប្រាសាទដ៏ធំៗខ្លះបានលេចចេញរូបរាងប៉ុណ្ណឹងឡើងៗ

ប-ឈុំ

សំនួរ

១២៥–ប្អូនស្រង់យកសំខ្យាស័ព្ទដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទនេះ ? ហើយឲ្យឈ្មោះមកផង ? អង្គរដែលបានវិលប្អូលមកប្រទេសកម្ពុជាវិញ នៅគ្រិស្តសករាជប៉ុន្មាន ? បើ

រាប់ជាសតវត្សរ៍ តើក្នុងសតវត្សរ៍ទីប៉ុន្មាន ?

១២៦- អក្ខរាវិរុទ្ធ

គុហាសនៈ=គុហា+អាសនៈ ។ បង្អើរ (រ) ។ អង្គុរ(រ)

ទេព ម.ប.ថេប ។

១២៧- សរសេរតាមសូត្រ ក្រាដ៏អង្គុរ

១២៨ តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកនិយាយអំពីបូជនីយវត្ថុមួយ ដែលអ្នកបានឃើញ តើគេធ្វើឡើងជានិមិត្តរូបដូចម្ដេច ? សករាជណា ? ក្នុងរាជ្យណា ? ។

មេរៀនទី ១៨

អាលបនៈ

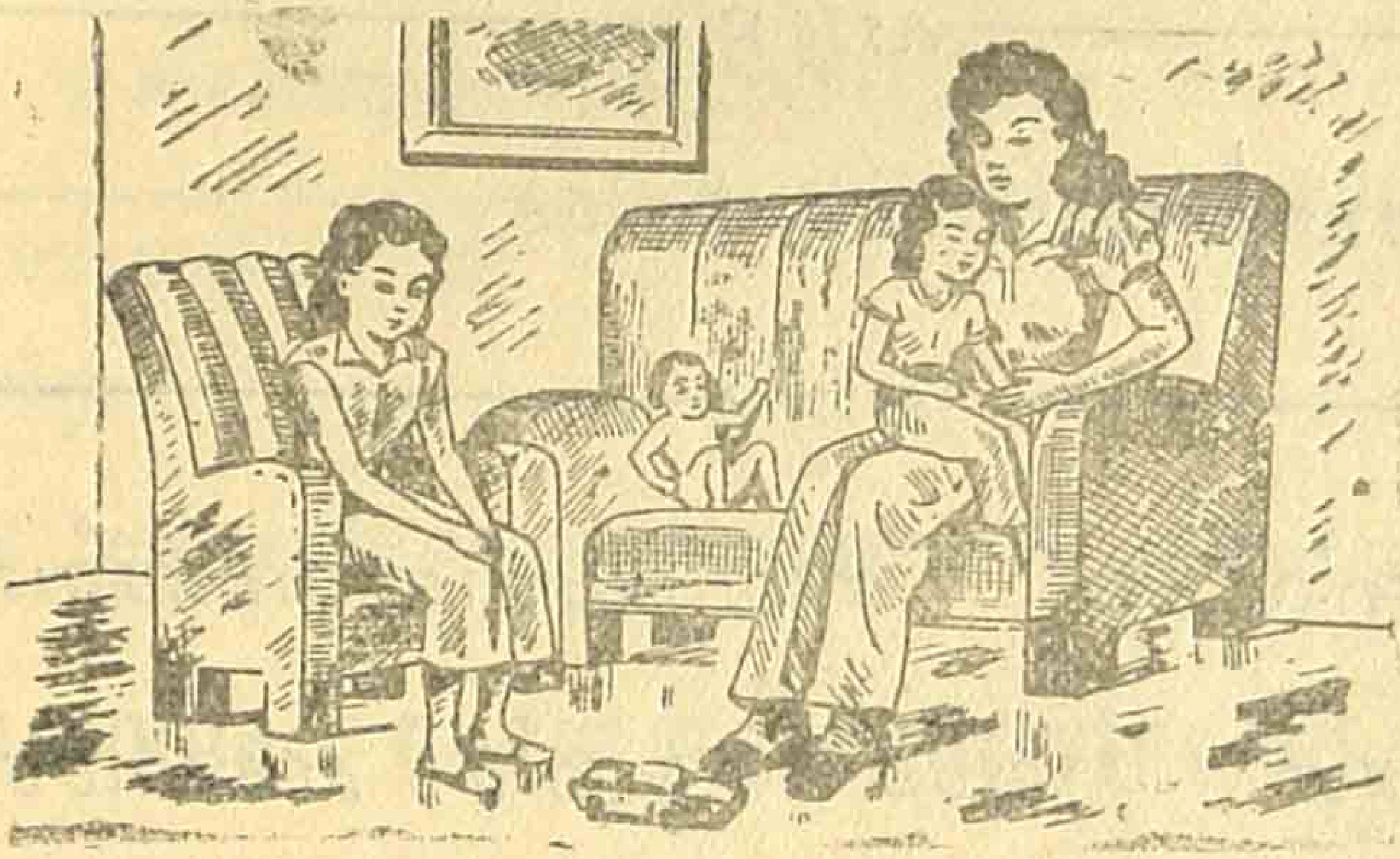

ម្នាល កូន ! ត្រូវខំសិក្សាឲ្យមែនទែន ទាន់ខ្លួននៅ-ក្នុងបឋមវ័យ ,

ពិនិត្យ

ម្ដាយឲ្យដំបូន្មានកូនថា ម្នាលកូន . . . ។ ពាក្យថា ម្នាលនេះ ជាពាក្យសំរាប់អ្នកធំ ហៅពួកតូច ពាក្យនេះមានន័យថាស្រែកហៅ កាលបើចេញពាក្យថាម្នាលដូច្នេះអ្នក-ដែលគេហៅនោះ មុខតែប្រុងខ្លួនចាំស្ដាប់មិនខាន ពាក្យ-

ដែលពោលទៅដូច្នេះ ហៅថា អាលបនៈ ។ ឯអា-
លបនៈនេះ ត្រូវប្រើទៅតាមមនុស្សទាបខ្ពស់ ។

សម្ពន្ធ

ម្នាល	អគារវលបនៈ ឯកវចន

មេរៀន

អាលបនៈ ជាពាក្យសំរាប់ហៅឬពោលចំពោះនរណាមួយ ៗ អាលបនៈមាន ២ យ៉ាង គឺ សគារវលបនៈ និងអគារវលបនៈ.

សគារវាលបនៈ គឺអាលបនៈសំរាប់និយាយដោយគោរពចំពោះបុគ្គលជាន់ខ្ពស់

ឧ- បពិត្រព្រះអង្គ ! ...

អគារវាលបនៈ ជាអាលបនៈសំរាប់ហៅមនុស្សជាន់ទាប

ឧ- ម្នាលកូន ! ...

មេរៀន (គ)

ពាក្យសំរាប់ប្រើគឺៈ

សគារវាលបនៈ បពិត្រ . .

អគារវាលបនៈ ម្នាល, នែ, ហៃ, . .

វេយ្យាករណ៍ ភាក្យសព្ទ

សំនួរ

១២៩ ដូចម្ដេចដែលហៅថាអាលបនៈ? មានប៉ុន្មានយ៉ាង ?

សគារវាលបនៈសំរាប់និយាយចំពោះបុគ្គលបែបណា ?

ការហាត់

១៣០-ចូរបំពេញឃ្លាខាងក្រោមនេះ

. . . .ព្រះអង្គ ! ។ . . . កូន ! . ។ . . . ចា !

. . . .ភិក្ខុ ! ។ . . សភាមណោរ ! ។ . . មហាថេរ ! ។

អត្ថបទ

រឿងកូនចៀមនិងឆ្កែព្រៃ

មានកូនចៀម ១ ចុះទៅផឹកទឹកជ្រោះ កាលនោះមាន

ឆ្កែព្រៃ ១ ចុះទៅផង បានឃើញកូនចៀមនោះហើយ កើត

គូបចង់ចាប់ស៊ី តែឆ្កែនោះគិតថាការនឹងកំហែងចាប់ស៊ីតែ.

មុនទៅក៏បានដែរ ប៉ុន្តែហាក់ដូចជាមិនអស្ចារ្យ ចាំគេ ទោសវាឲ្យឃើញសិន គិតហើយឆ្កែព្រៃស្រដីកំហែងទៅ ថា អើយ អាកូនសត្វនេះ ម្តេចឯងក៏ចិត្តខូចម្ល៉េះគួរប្តូមកកូរ ទឹកឲ្យល្អក់ដូច្នេះ រកតែយើងផឹកផងពុំបាន ។

ឯកូនចៀមឮឆ្កែព្រៃស្តីចាប់ទោសដូច្នោះ ក៏តបថា បពិត្រលោក ខ្ញុំបាទទទួលទានទឹកនៅក្រោមលោកទេតើ ទឹកល្អក់ឯណាដែលហូរច្រាសទៅខាងលើវិញនោះ លោកនៅខាងលើខ្ញុំបាទយ៉ាងនេះ ។

ឆ្កែព្រៃតាល់ប្រាជ្ញ ទើបរកចាប់ទោសឯទៀតវិញ ក្លែងពោលថា អំពីឆ្នាំទៅមុញអាឯងដើរនិយាយដើមអញៗ តែគេទេតើ បពិត្រលោក រូបខ្ញុំបាទនេះ មិនទាន់ទាំង. កើតផង បើជាកើតសោតក៏នៅពុំទាន់ចេះនិយាយផង ហេតុដូចម្តេចក៏លោកថាខ្ញុំបាទ និយាយដើមលោកពីឆ្នាំទៅ

មិញនោះ ឆ្កែព្រៃពាល ប្រាថ្នារកចាប់ទោសកូនចៀមមិន-បានក៏លោតទៅចាប់កូនចៀមស៊ីទាំងរស់ ៗ

(គតិលោក)

សំនួរ

១៣១-ចូរស្រង់អាលបនៈសព្ទដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទនេះ ? ពាក្យថា បពិត្រលោក ជាអាលបនៈដូចម្ដេច? សំរាប់ប្រើទៅនឹងជនដូចម្ដេច ?

ការហាត់

១៣២-ក្នុងអត្ថបទនេះ អ្នកអាចទាញយកគតិដូចម្ដេច? ចុះសំដីដែលកូនចៀមនិយាយថា ទឹកល្អក់មិនដែលហូរ-ទៅលើ តើត្រូវឬខុស ?

១៣៣ អក្ខរាវិរុទ្ធ

គល (មិនឲ្យបន្ទុក) ៗ កូរ (រ) បពិត្រ (ត្រ) ៗ

១៣៤–សរសេរតាមសូត្រ រឿងកូនចៀមនិងឆ្កែព្រៃ

១៣៥ តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីបក្សីនៅក្នុងសួនអ្នក នៅពេល–ដែលអ្នកបាចស្រូវឲ្យស៊ី តើសត្វសប្បាយដូចម្ដេច ? សត្វ-មានអំណាចដេញសត្វតូចៗកុំឲ្យចូលមកស៊ីដូចម្ដេច ?

ឧទានស័ព្ទ មេរៀនទី១៩

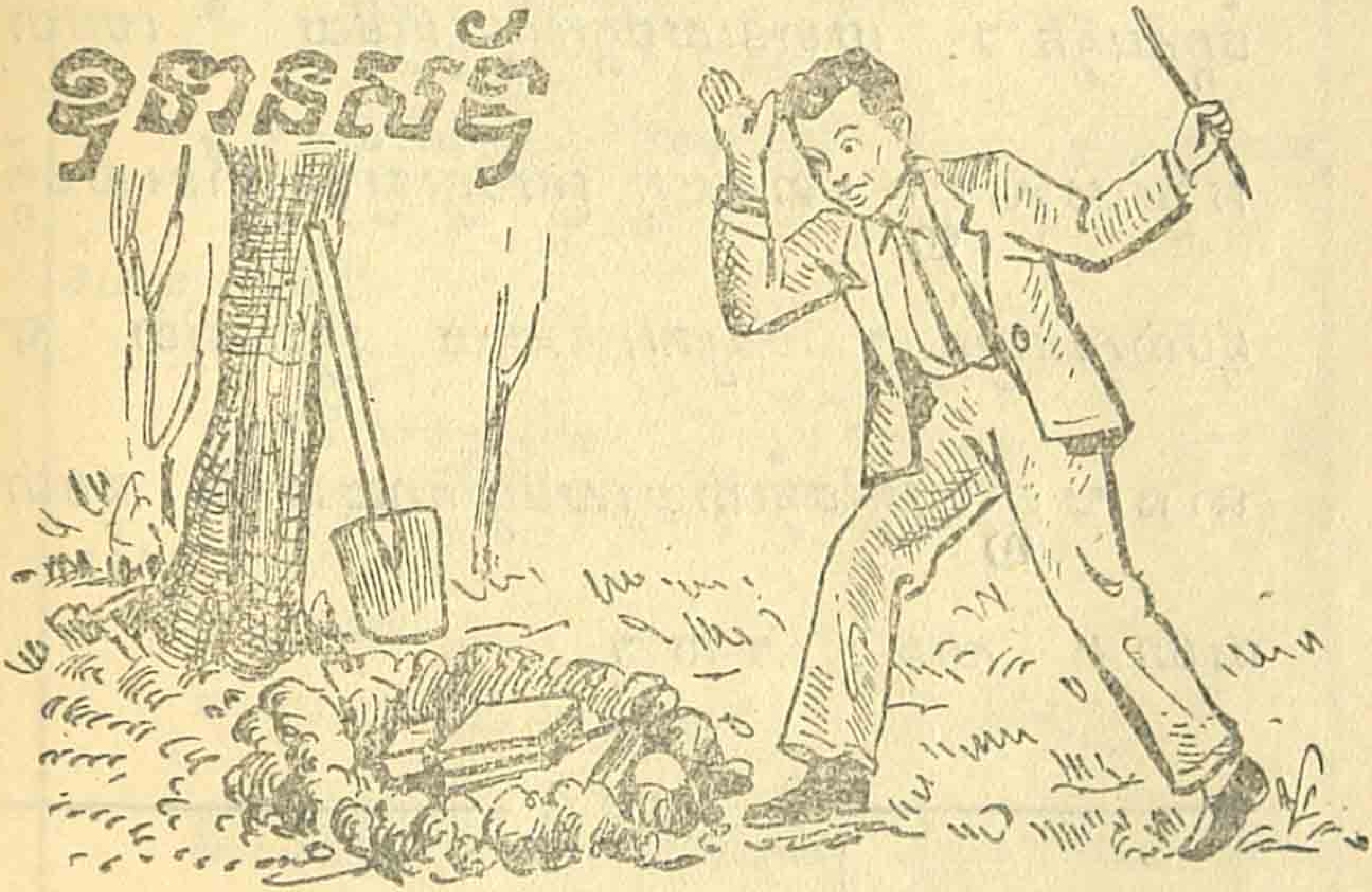

ចោរ! ចោរ! ស្លាប់ហើយ!

ចាប់! ចាប់! លួចអស់!

ពិនិត្យ

ពាក្យដែលបន្លឺឡើងដាច់ៗប្លែកពីធម្មតា ហើយ ពាក្យទាំងនេះត្រូវមានសញ្ញានេះ (!) ជាសំគាល់ ។ សញ្ញានេះសោតមានន័យ៣យ៉ាង កាលបើព្រួយចិត្តសញ្ញា

នេះហៅថា សំវេគសញ្ញា ឧទានស័ព្ទត្រូវធ្វើឲ្យមានចិត្តសង្វេគ ៗ បើមានសេចក្ដីអស្ចារ្យអ្វីមួយ ហៅថា អច្ឆរិយសញ្ញា ឧទានស័ព្ទ ត្រូវបន្លឺឡើងឲ្យមានសេចក្ដីដូចជាភ្ញាក់ភ្ញាក់ ៗ បើឲ្យពរជោគជ័យ ត្រូវហៅថា ឧទានសញ្ញា ត្រូវបន្លឺដោយសេចក្ដីរីករាយទៅកេ ដូចជា ជយោ! សាធុ! ។ល។

សម្ពន្ធ

ស្លាប់ហើយ !	ឧទានស័ព្ទ បានសេចក្ដីទុក្ខ

ចំណាំ ឧទានស័ព្ទគ្មានសម្ពន្ធបទណាទេ ត្រូវថាត្រឹមតែស័ព្ទមួយប៉ុណ្ណោះ

មេរៀន

ឧទានសព្ទ គឺជាស័ព្ទសំដែងប្រាប់នូវសំឡេង ដែលខុសពីសំឡេងធម្មតា

មេរៀន (ត)

ឧ- ជូន ! ជាំន !

ឧទានស័ព្ទនេះត្រូវប្រើសព្ទនេះ (!) ដែលមានអត្ថន័យ ៣ យ៉ាងគឺ:

១-បើកើតទុក្ខព្រួយ អាណិតអាសូរ ហៅថា សង្វេគសញ្ញា

ឧ-ស្លាប់ហើយ ! ជួយ ! (សង្វេគសញ្ញា)

២-បើឃើញអស្ចារ្យដោយភ្ញាក់ ឬស្រាប់តែភ្ញាក់ព្រើត ហៅ អច្ឆរិយសញ្ញា

ឧ-ពូកែមែន !

៣-បើជូនពរសព្ទសាធុការ ឬស្រែកហៅ ត្រូវហៅថា ឧទានសព្ទវិញ

ឧ ជយោ ! សុខោ !

វេយ្យាករណ៍ វាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

១៣៦-ឧទានស័ព្ទ មានន័យដូចម្ដេច ? ចូរពន្យល់ពាក្យថា (ព្ទូកមែន! និង (កូនអេះព្ទូកមែន) ខុសគ្នាយ៉ាងណា ?

ការហាត់

១៣៩· ចូរឲ្យឈ្មោះពាក្យខាងក្រោមនេះទៅតាមសព្ទទាំង ៣ ឧអាណកិតពេក! ប្រសប់មែន! ក្លាហានមែនដូយ! ស្លាប់ហើយ! អែយ៉ូយ! ចុល!

ឧទាហរណ៍ ឧអាណកិតពេក (សំវេគសញ្ញា)

អត្ថបទ អារុំធគ្រោះនៅជើងភ្នំកងវ៉ាំ

ឆាំង! ឆាំង! ឆាំង! ប្រ៉ុស! ប្រ៉ុស! ដូចឧទេនរាជទប់កម្លាំងអាវុធរបស់ណាប្រុទ្ធមិនបាន ក៏ថយផុតគ័នរូសវែដលគេគួរសំគាល់. . .

សូមចៅប្រយ័ត្នស្ទៀតក្រោមឲ្យមែនទែន (សំដីតាឆាន់) ផុតវាចារបស់តាឆាន់ស្ទើរមិនទាន់ ឧទេនរាជសុះបុក

ជាវណ្ណបុទ្ធិទាំង ! ទាំង ! មុខអាវុធទ្រង់ជួបគ្នានឹងអាវុធវណ្ណបុទ្ធិបង្កើតជាព្រាយផ្កាភ្លើងខ្ជាតៗដូចបុគ្គលដំបំពង់ប៉ុយៗ

. . . .

. . . .

ទ្រង់ទទេននឹងបានព្រឹស្នាដៃរបស់គ្រាក់កំទៅដែរ ថ្វីត្បិតតែទ្រង់មានព្រះកាយពលទៀយខ្លាំងៗ ទ្រង់បានប្រឹងខ្លួនហើយជាស្រេចឲ្យតែគ្រាក់ភ្ញាក់ស្មៀត ព្រះអង្គនឹងបំផ្លានជាវគ្រាក់ឲ្យសូរវុត ! !

(ចេះតិបពង្សន ព្រះសូរ្យរាជា)

សំនួរ

១៣៨-ចូរស្រង់យកឧទានស័ព្ទ ហើយបញ្ជាក់ប្រាប់ឲ្យឃើញ-ច្បាស់នៃការប្រើសព្ទ ដូចឧទាហរណ៍

ទាំង ! អច្ឆរិយសញ្ញា (   )

ការហាត់

១៣៩-តាមក្បួនវេយ្យាករណ៍ គំនូស ជាបទអ្វី? ចូរធ្វើប្រយោគកម្មវាចក(គំនូសដែលគេគូសសំគាល់ .....)

ឲ្យទៅជាប្រយោគកត្តុវាចក ?

តែងសេចក្ដី

១៤០–ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីហេតុអ្វីមួយដែលអ្នកគួរកត់ត្រាទុកក្នុងចិត្ត នោះជាហេតុនោះអស្ចារ្យក្ដី គួរឲ្យសំវេគក្ដី ។ តើហេតុនោះអ្នកគួរយកតម្រាប់ឬលះចោលព្រោះហេតុអ្វី ?

បរិវារសព្ទ មេរៀនទី២០

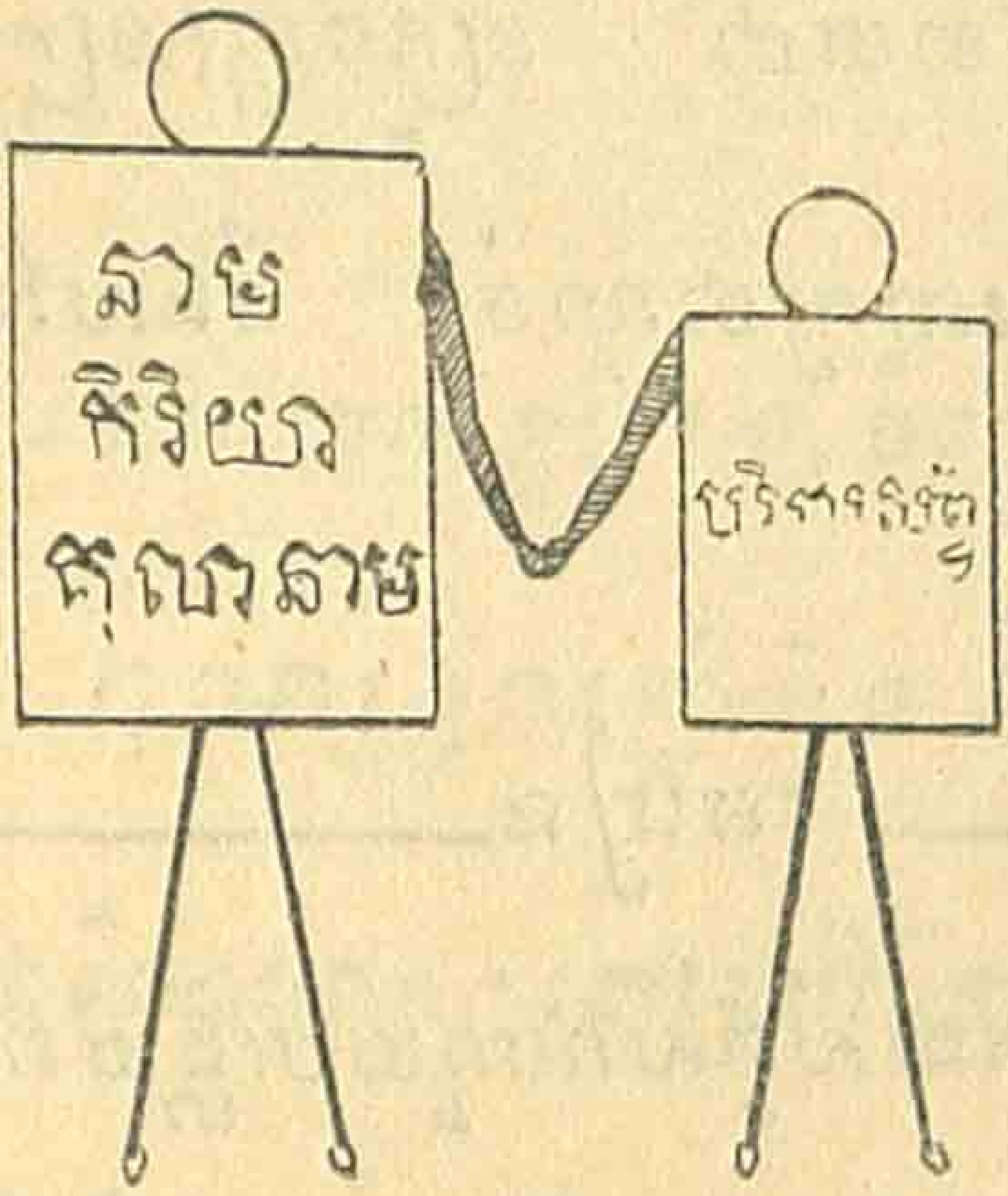

បុរសពីរនាក់នេះល្អល្អាច់ណាស់ ធំណាស់ប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនទាន់មានផ្ទះសម្បែងផង!

——————— ពិនិត្យ ———————

ក្នុងឃ្លាខាងលើនេះ មានពាក្យថា ល្អល្អាច់ និង(ផ្ទះសម្បែង) ពាក្យថា ល្អាច់ ជាពាក្យសំរាប់ឲ្យជួយបង្ហើយសព្ទខាងដើមសព្ទខ្លួន ដើម្បីជួយលើកសួយសព្ទនោះឲ្យរឹងរឹតតែមានន័យទូលំទូលាយឡើង ហើយឲ្យពីរោះទៀតផង

បើតាមពិនិត្យមើលទៅភាសាខ្មែរយើងច្រើនតែនិយាយ - ផ្ទួនៗ ដូចជាពពោយនាយថា ទំក្រួចហ្ន៎! ទំក្រួច! ដូច្នេះជាដើម ព្រោះហេតុនោះពាក្យថាល្អាប់ ទឹងសម្លែងហៅថា បរិភាសស័ព្ទ

មេរៀន

បរិភាសស័ព្ទ គឺជាស័ព្ទសំរាប់ជួយបន្ថែមពាក្យដែល ជានាម កិរិយា ទឹងគុណនាមឲ្យពីរោះ ហើយទឹងឲ្យមាន ន័យទូលំទូលាយ ។- គេតែងតែយកនំនែកបេកអំពៅទឹង អំបុក បន្ថែមឲ្យក្មេងក្មានតាមទំលាប់ពីដើមមក-

(តិម.សែត)

វេយ្យាករណ៍ វាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

១៤១- បរិភាសស័ព្ទមានន័យដូចម្តេច? គេប្រើជាមួយនឹង ពាក្យដូចម្តេចខ្លះ? ចូរឲ្យឧទាហរណ៍?

ការហាត់

១៤២–ចូររកពាក្យជាបរិវារស័ព្ទដែលត្រូវយកមកផ្សំជាមួយពាក្យទាំងនេះ

កូន, ចោរ, បាន, ផ្ទះ, គោ, ចំណី, ស្មៅ . . .

អត្ថបទ បុណ្យចូលឆ្នាំចិន

. . . . ឯទីផ្សារផ្សេក នៅគ្រប់វិថីមានលក់ផ្លែក្រូចទន្លាប់ មៀនបេកឪឡឹកតរដូចជាដំបូកបម្រុះពណ៌ផ្សេងៗគ្នា ។ ក្រៅពីផលាទុំទាំងនេះ មានមនុស្សម្នាចោមរោមដណ្ដើមគ្នាទិញប្រញាយ គេឃើញមានទំនៃក ដំណាប់គោក. ទឹក. ក្រៀម និងគ្រាប់ស្ករប្រកបដោយពណ៌គ្រប់យ៉ាង ។

ក្នុងវេលាចូលឆ្នាំថ្មីនេះ នៅគ្រប់ផ្ទះសម្បែងចិនយួនដែលមានក្រដាសក្រហមបិទគ្រប់សសរ គេត្រូវតែមាត់មនុស្សប្រៀងសើចក្អាកក្អាយនិងសូរបានក្លូន ទង្គិចគ្នាដោយមានការជប់លៀងភោជនាហារស្ទើរមិនដាច់ ។

ក្នុងកំណត់បីថ្ងៃ ហើយធំបំផុតនៅថ្ងៃចូលឆ្នាំដំបូងយួន បិនតមមិនហ៊ានធ្វើការអ្វីឲ្យនឿយហត់ឬនិយាយ ពាក្យអា-ក្រក់ឡើយ ៗ បើទឹងធ្វើអ្វីបន្តិចបន្តួច គេខំធ្វើដោយផ្ចិតផ្ចង់ឲ្យខាងតែបានល្អ ព្រោះគេជឿថានឿយឬអាក្រក់ពីដើមឆ្នាំទៅហើយ គេទឹងនឿយឬអាក្រក់រហូតពេញមួយឆ្នាំ ៗ ម៉្លោះហើយក្នុងបីថ្ងៃនេះ គេគិតតែស៊ីផឹកគិតលេងសប្បាយទឹងស្លៀកពាក់តែងខ្លួនស្រស់បស់មុខប្រិមប្រិយ ៗ

មូលវិជ្ជា

សំនួរ

១៤៣ ចូរស្រង់យកបរិវារស័ព្ទដែល មានក្នុងអត្ថបទនេះ ហើយប្រាប់ថា តើពាក្យនេះត្រូវជាបរិវារនាម-កិរិយា គុណនាមណា? ចូរសម្ពន្ធពាក្យទាំងនេះ ហើយបង្អុសប្រាប់ពាក្យដែលត្រូវបរិវារគឺ ម្នា, នែក, ក្សាន, ពុក.

១៤៤ ការហាត់

បុណ្យច្រូលឆ្នាំចិនយូរនូវកំណត់ប៉ុន្មានថ្ងៃ? ថ្ងៃណាជាថ្ងៃធំជាងគេ? ព្រោះហេតុអ្វីបានជាចិនយួនគេមិនធ្វើការ ហើយនឹងនិយាយពាក្យអាស្រូវ?

១៤៥-សព្ទានុពាក្យ វិថី, ផ្លូវ, ថ្នល់, បថ, (ផលបថ) មហាវិថី, វក្រវិថី, តិរវិថី ផ្លូវលំ, ផ្លូវសួន, ផ្លូវប្រេក,

១៤៦-សរសេរតាមសូត្រ

បុណ្យច្រូលឆ្នាំចិន

១៤៧-តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីបុណ្យអ្វីមួយ ដែលមាននៅក្នុងស្រុកខ្មែរ បុណ្យនោះធ្វើក្នុងភូមិ នៅក្នុងវត្ត នៅក្នុងផ្ទះតាមតែអ្នកចូលចិត្តនិយាយ?

មេរៀនទី២១

និបាតសព្ទ

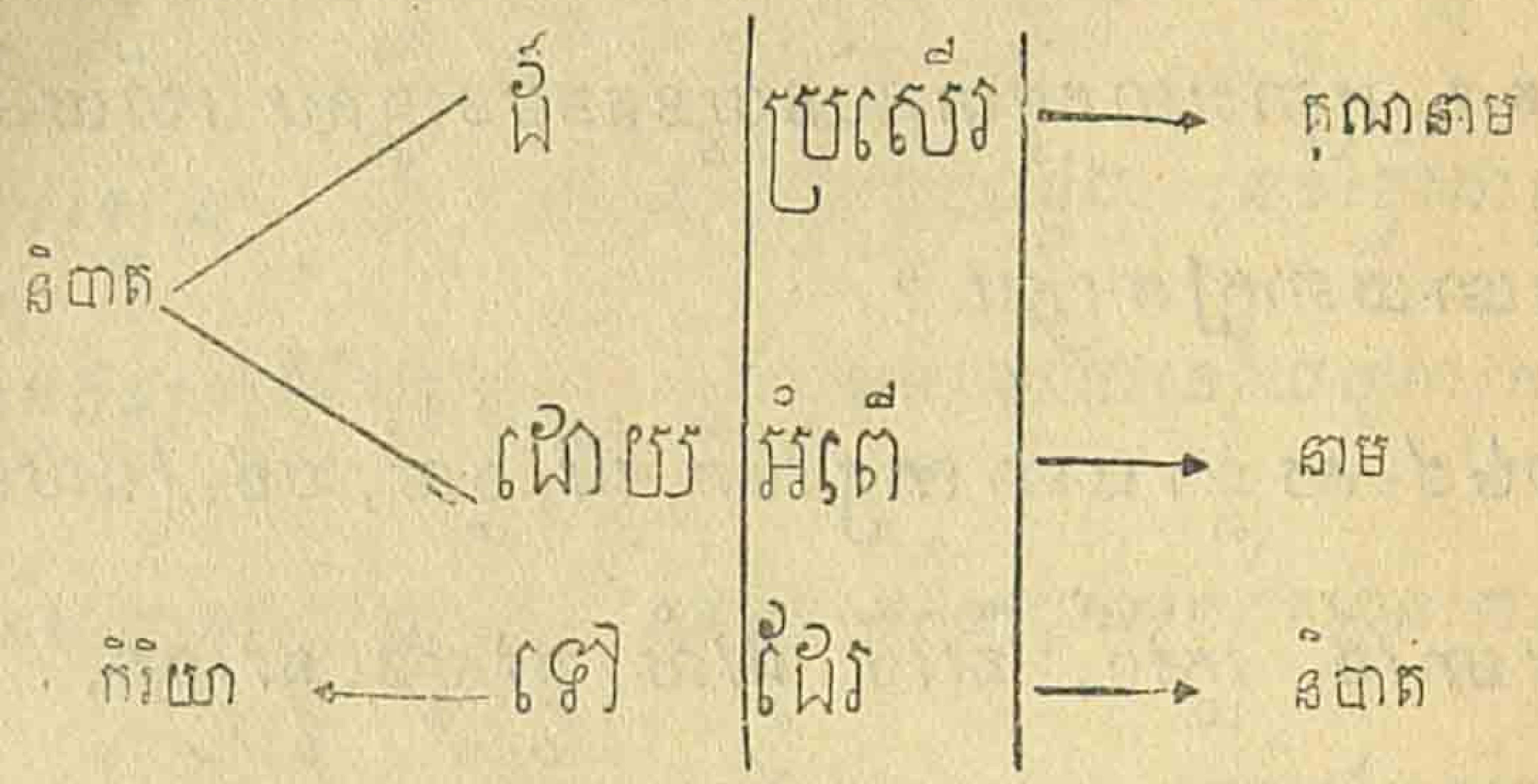

ពិនិត្យ

ពាក្យថា ដ៏, ដោយ, ដែរ នេះ ជាសព្ទគ្មានអត្ថន័យ ជាពាក្យដាក់មកសំរាប់បំពេញ នាម, គុណនាម, កិរិយាសព្ទ ឲ្យនឹងតែមានសេចក្ដីពិរោះ ច្បាស់លាស់ទៅទៀត ។

មេរៀន

និបាតសព្ទ ជាពាក្យសំរាប់ជំនួសនាម គុណនាម កិរិយាសព្ទ ឲ្យមានសេចក្ដីពិរោះ

មេរៀន(គ)

១- យើងអាចសង្កេតឃើញបាន ដោយសារ មនុស្ស
ប្រែបនេះ ច្រើនតែខ្ជិលច្រអូសបណ្ដោយ ៗ ជួនកាលស្មាគ្គីក៏មាន (បណ្ដាំ)

និបាតសព្ទ គឺ ក៏, ក៏ដោយ, ក៏ដែរ, ក្ដី, ផង, ឯ. បើ, ទោះ,
ទោះបើ, ពុំនោះសោត, ដែរ,

វេយ្យាករណ៍ ភាសាខ្មែរ

សំណួរ

១៤៨. ដូចម្ដេចហៅថានិបាត ? និបាតសព្ទនេះមានន័យ
ពេញគ្រប់គ្រាន់ឬទេ? ចូររកនិបាតសព្ទខ្លះដែលស្គាល់?

អត្ថបទ សេចក្ដីផ្តួសប្រហែសក្នុងការផឹក

មានអ្នកខ្លះឃើញទឹក ក៏ចេះតែផឹកក្អឹកៗ ពៅមិនប្រយ័ត្ន
ជួនកាលមានហេតុនាំឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ក៏សឹងមាន ដូចជនខ្លះ
ដែលចូលចិត្តផឹកទឹកគ្រូបប្រញាប់ មានជួនកាលផឹកដោយទាំង

គ្រាប់ក្របក៏មាន មានអ្នកខ្លះដកប្រញាប់ប្រញាល់ពេក ទៅជាល្អក់ក៏មាន ហេតុនេះអ្នកធ្វើតោងតែប្រុងប្រយ័ត្ន អ្នកដកតោងពិនិត្យ មើលមុនទឹងដកនោះដែរ ៗ ឯអ្នកខ្លះទៀតដាក់ឆ្អេញវិលាលេបថ្នាំ គ្រាប់ជាមួយ ទឹងទឹកមិនបាន ប្រុងប្រៀបឲ្យហ្វត់បត់ឆ្អេញដែលដាក់របួតជ្រុះបុះបួលជាមួយ គុណភាគន្ទបំពង់កក៏មាន ៗ

ហេតុនេះត្រូវបៀសវាង សេចក្តីប្រមាទក្នុង ការផឹកទឹកការស៊ី មានទំនង់ដូចជាយើងដើរទៅក្នុងព្រឹក្សា ដែលមានបន្លាច្រើន ច្រាំងយើងត្រូវតែដើរសន្សឹមៗ កុំស្រពាន់ មិនឲ្យបន្លាមុតជើងយ៉ាងណា ការស៊ីនិងការផឹកក៏ត្រូវតែប្រុងប្រយ័ត្នដូច្នោះដែរ ៗ

(ប–ពបុំ)

សំនួរ

១៤៩- ចូរស្រង់យកទំពាសព្ទក្នុងអត្ថបទខាងលើនេះ ?

ចូររកវេវចនស័ព្ទនៃពាក្យថា ស៊ី? នៃសទិសស័ព្ទ"គំ"?

២៥០ – អក្ខរាវិរុទ្ធ

ប្រយ័ត្ន (័ត្ន) ។ ពិនិត្យ (ត្យ) ដែរ (រ) ។ ប្រៀប (ប្រ)

១៥១– សរសេរតាមសូត្រ (យកអត្ថបទខាងលើ)

១៥២– តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីការ សប្បាយអំពីការជប់លៀង ក្នុងគ្រួសាររបស់អ្នក ដែលអ្នកបានជួបប្រទះជាញឹកញយ តើគេត្រូវធ្វើការជប់លៀងនោះ ដោយបានបំណង ដូចម្ដេច ?

មេរៀនទី ២២

វណ្ណយុត្តិ

វណ្ណយុត្តិ ជាសញ្ញាសំគាល់ប្រើលើតួព្យញ្ជនៈ ដើម្បីនឹងបំផ្លែងតួព្យញ្ជនៈឬសព្ទដើម ឲ្យមានសំឡេងប្លែកបាកលំនាំដើម ។

វិធីប្រើវណ្ណយុត្តិ

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
បន្តក់ រស្សសញ្ញា	(់)	បក់, សប់ បាក់, សាប់	ធ្វើស័ព្ទវែងឲ្យជាស័ព្ទខ្លីកំបុត, ប្រើលើស្រៈអឬអា ជាភាសាខ្មែរ បាលី. សំស្ក្រឹតមិនឲ្យប្រើ ។
មូសិកទន្ត ធ្មេញកណ្ដុរ	(៉)	ត៉ា, ស្រម៉ ប៉ើន, ញ៉ាំង	ប្រើលើអក្សរ ង> ង៉, ញ> ញ៉, ន> ន៉, ប> ប៉, ម> ម៉, រ> រ៉, យ> យ៉, វ> វ៉

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
ត្រីសព្ទ	(៊)	ហ៊េ, ហ៊ី	ប្រើនៅលើអក្សរ ប > ប៊, ស > ស៊, ហ > ហ៊, អ > អ៊, ស្រៈ ើ ឿ ៀ មិនបាច់ប្រើ ។
សំយោគ	(័)	វិទ្យាល័យ	លំអៀងពាក្យបាលី និងសំស្ក្រឹតឲ្យទៅជាពាក្យខ្មែរ ឬប្រើចំពោះពាក្យណាដែលមិនប៉ះជាស្រៈ អ ឬស្រៈ អា. ។
របាទ	(៌)	គក៌, ធម៌	បំនួសរ ចំពោះតែពាក្យសំស្ក្រឹតក្លាយទៅជាពាក្យខ្មែរ ។
ទណ្ឌឃាត បដិសេធ	(៍)	ប្រយោជន៍ ពិសោធន៍	ឃាត់តួអក្សរចុងព្យាង្គ មិន.ឲ្យឮសំឡេង

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
អស្តា	(៏)	ក៏,ដ៏ ន៏-ហ៏	ប្រើលើពាក្យគោលធ្វើពាក្យនោះឲ្យខ្ទរហ័សប្រើនៅលើអក្សរ ក,ដ ន,ហ ។
វិសជ្ជនីយ វិសគ្គ: រះមុខ	(ះ)	បំពោះ ពោះ សេះ	មានសំឡេងដូចតួអក្សរ(ស)ដែលជាតួប្រកបជាសំឡេងកំបុតខ្លី ។
យុគលពិន្ទុ	(:)	គណ:	សំរាប់ប្រើចុចនៅចុងពាក្យបាលីឬសំស្រ្កឹតដែលមានសំឡេងកើតពីស្រៈអៈ ។
កាកបាទ ជើងក្អែក	(+)	ល្អណាស់ហ្ន៎ ចា៎!	សំរាប់ទាញសំឡេងអក្សរទោលខ្លះជាប្រ-

ប្រភេទ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
លេខទោ អាមណ្ឌិត	(ៗ)		ក្រតីដើមកន្ទួនពួនថា "បុកទឹង" ៗ សំរាប់ផ្ទួនសេចក្ដី ដែលត្រូវនិយាយ ពីរដងដែលៗផ្ទួនៗៗ

ចំណាំ ១–យុគលពិន្ទុ (:) នឹងវិសជ្ជនីយ (ះ) ច្រើនតែប្រឡំគ្នាត្រូវធ្វើឲ្យច្បាស់ៗ ស្រឡះ(ះ) គណៈ(:)

២- បដិសេធ (៸) នឹងអស្ដា (៨) ត្រូវធ្វើឲ្យច្បាស់ អស្ដាមានលំនាំដូចលេខ១៨។. ខ្ញុំក៏ទៅដែរ; បដិសេធមានលំនាំដូចលេខ១៩។. ប្រយោជន៍ . . .

ខណ្ឌសញ្ញា ជាសញ្ញាដែលសំរាប់ញែកសេចក្ដីឲ្យមានរបៀបជាឃ្លាជាសង្កាត់ នឹងធ្វើន័យឲ្យបានច្បាស់លាស់ៗ ខណ្ឌសញ្ញាមានច្រើនណាស់ តែសព្វថ្ងៃនេះមិនមែនប្រើទាំង

អស់ទេ ដែលខ្ញុំយកមកពន្យល់នេះ បំពោះតែសញ្ញាណា ដែលប្រើជាញឹកញាប់ ។

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
ខណ្ឌ ល្បះ	។	.ឡើយ ។ បើ.	សំរាប់ដាក់ពីឃ្លាឬ សង្កាត់ឲ្យដាច់ស្រឡះ ដោយឡែកពីគ្នា ។
ល្បះចប់ បរិយោសាន	៕	ជាអវសាន៕ . ហោង ៕	សំរាប់បញ្ចប់សេចក្ដី ត្រឹមនេះ ដែលមិនមាន តទៅទៀត ។
ពត់ ឃ្នាប	( )	ហើយថា (:២រុ ១០រុ)	សំរាប់ប្រមូលរបបទ ច្រើនឲ្យចូលនៅតែ មួយ ។
វដ្ដុសញ្ញា	(–)	– នាង ។	សំរាប់ភ្ជាប់ពាក្យគ្នា. ពាក្យហើយធ្ងន់ដើម ពាក្យ ។

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
ពងត្រី	(...)	ឆ្កែ.ឆ្មា....	សំរាប់សង្ខេបពាក្យមានន័យដូច "ជាដើម"
បេយ្យាល	។ល។ ។បេ។	ទឹកខ្មៅ។ល។	សំរាប់បំព្រួញសេចក្ដីប្រើនឲ្យទៅខ្លីបន្តិច ។
ក្បៀស	(,)	ដែរ ហើយ.	កាត់ប្រយោគឲ្យទៅជាខ្លីៗ
បំណុចពីរគូស	(៖)	អវយវៈ៖	សំរាប់ដាក់ពីមុខសេចក្ដីដែលប្រុងនឹងអធិប្បាយ
បុច្ឆនសញ្ញា	(?)	ប៉ុន្មាន ?	ដាក់នៅចុងប្រយោគសួរ ។
ឧទានសញ្ញា	(!)	គោត្ដា !	សំរាប់បន្ទរដោយ
សំវេគសញ្ញា		ឱអក់វេទនាម៉្លេះ!	ឃើញសេចក្ដីអស្ចារ្យ
អច្ឆរិយសញ្ញា		ជយោ!	ស្ញប់ស្ញែង,ពេញចិត្ត
វិម្ហយសញ្ញា		ល្អមែន !	ឲ្យពរ សព្វសាធុការ

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
			សេចក្តីទុកព្រួយៗ
វិទ្យារសញ្ញា អញ្ញប្រកាសញ្ញា	« »	."ម្នាលអានន្ទ"..	សំរាប់កំណត់ពាក្យ សេចក្តីអ្នកដទៃ
អន្តរសញ្ញា	('..')	ពួកគេថា(ស្អែកនេះ.)	សំរាប់បិទសេចក្តី អ្នកដទៃ ដែល ខ្លួនយកមកប្រើៗ
វង់ក្រចក នខសញ្ញា	[(..)]	ព្រះហស្ត (ដៃ)	សំរាប់បិទសេចក្តី ដែលមានដំណើរ ដោយឡែក-សេច ក្តីភាយរង ៗ

បកិណ្ណកសញ្ញា

ឈ្មោះ	សញ្ញា	ឧទាហរណ៍	របៀបប្រើ
មកពី	(<)	ធម្ម < ធមិ	ក្នុងអក្សរសាស្ត្រឲ្យថា “មកពី) ។
តូចជាង	(<)	A<B	ក្នុងគណិតសាស្ត្រថា “តូចជាង) ។
ទៅជា	(>)	ក+ហ > ខ	ក្នុងអក្សរសាស្ត្រថា ទៅជា) ។
ធំជាង	(>)	ក > ១	ក្នុងគណិតសាស្ត្រថា (ខធំជាងក) ។
នឹង ហើយនឹង	(+)	២+៥=៨	ក្នុងគណិតសាស្ត្រថា “បូកនឹង” ។
គឺ ទៅជា ជា	(=)	អ×អិ=អេ	ក្នុងគណិតសាស្ត្រត្រូវថា “ស្មើនឹង” ត្រូវជា ឧ. ១០ ៖ ២=៥
គុណនឹង	(×)	២×៥=១០	ប្រើក្នុងគណិតសាស្ត្រ ។

សារបាញ

លេខរៀង	អត្ថបទ	ទំព័រ
១	វត្តឧណ្ណាលោម	១៣
២	ឈាបនកិច្ច	១៨
៣	ដីតាខ្ញុំ	២៣
៤	សេចក្តីក្រោធនាំឲ្យខាត	២៩
៥	លាទឹកឆ្កែ	២៣
៦	ក្រុមញាតិខ្ញុំ	៤៦
៧	ការប្រឹងប្រែងអាចញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសំរេច	៥៤
៨	ក្អែកញីឈ្មោលទឹកពស់	៦២
៩	ត្រីមួយត្រកស្អុយមួយស្អុយទាំងអស់	៦៧
១០	ទន្សាយជាប់អន្ទាក់	៧៤
១២	ខ្លាឃ្មុំនឹងដើមពជ្រៃ	៩១
១៣	ទុងនឹងត្រី	៩០
១៤	ព្រះឥសូរនឹងកេនរ	៩៨

លេខរៀង	អត្ថបទ	ទំព័រ
១៤	ត្រូវធ្វើផ្ទះបាយអោយគោម័យឲ្យប្រសើរឡើង	១០៥
១៥	ព្រានសន្ទូច	១១០
១៦	ចូលឆ្នាំចិន	១៣៣
១៧	សេចក្ដីធ្វេសប្រហែសក្នុងការផឹក	១៣៧

លេខរៀន	មេរៀន	ទំព័រ
១	វេយ្យាករណ៍	១
២	អក្ខរវិធី	១
៣	ឃោសអឃោសៈ	៤
៤	សិថិលធនិត	៥
៥	ព្យញ្ជនបន្ថែម	៨
៦	ព្យាង្គ	១០
៧	សទិសសព្ទ វេវចនស័ព្ទ	១៦
៨	អត្ថានុរូប អត្ថបដិរូប	២១
៩	សន្ធានពាក្យ	២៧
១០	នាម	៣២
១១	លិង្គ	៤១
១២	វចនៈ	៥០
១៣	គុណនាម	៥៨
១៤	កិរិយាស័ព្ទ	៦៩

លេខរៀង	មេរៀន	ទំព័រ
១៥	អកម្មកិរិយា សកម្មកិរិយា	៧១
១៦	កាល	៧៧
១៧	វាចក	៨៥
១៨	បុរិសសព្វនាម	៩៣
១៩	វិសេសនសព្វនាម	១០៦
២០	បរិវារស័ព្ទ	១៣១
២១	និបាតស័ព្ទ	១៣២
២២	វណ្ណយុត្តិ	១៣៦
២៣	ខណ្ឌសញ្ញា	១៤៣
២៤	បកិណ្ណកសញ្ញា	១៤៧

រោងពុម្ព
ស៊ុក-ស៊្វី-ស៊ុគាល

តម្លៃ ២០៛០០